બરછી કાર્યાલય C/o.ફાઇન આર્ટ પ્રિન્ટર્સ
કોટેચાનગર મેઇન રોડ, કોટેચા ગર્લ્સ હાઇસ્કૂલ બિલ્ડીંગ,
રાજકોટ-૧.
Email : barchhi@rediffmail.com · Web : www.barchhi.com

કલમને કડછી બરછી

ઓકટોબર-નવેમ્બર-૨૧
વર્ષ : જાન્યુઆરી થી ડિસેમ્બર
વર્ષ : ૫૮
વાર્ષિક લવાજમ : રૂા.૨૦૦

:: તંત્રી ::
વિરેન શાં. ધોળકીયા
મો. ૯૪૨૮૭ ૦૦૧૦૫

દીપોત્સવી અંક

सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामया :
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित् दुःख भाग्भवेत्
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

ડો. કે.ટી.ધોળકીયા
(વિખ્યાત ઓર્થો. સર્જન)

ગગનવિહારી મહેતા
(વ્યવસાય સાહસી-એમ્બેસેડર)

જયસુખલાલ હાથી
(રાજનીતિજ્ઞ-ભૂતપુર્વ ગર્વનર)

અવિનાશ વ્યાસ
(મૂર્ધન્ય કવિ)

તારક મહેતા
(ખ્યાતિ પ્રાપ્ત હાસ્ય લેખક)

વિનુ માંકડ
(જગ વિખ્યાત ક્રિકેટર)

વંદનીય વિભૂતિઓ

જય હાટકેશ

જય મા અંબિકા

સમગ્ર જ્ઞાતિજનો ને

નૂતન વર્ષાભિનંદન

સ્વ. નવરંગબેન રતનશંકરભાઈ બુચ પરીવાર

સ્વ. મહેશભાઈ રતનશંકર બુચ
સ્વ. કુલીનચંદ્ર રતનશંકર બુચ
શ્રી ગૌરાંગભાઈ માંકડ
ઉજ્જવલ કુલીનચંદ્ર બુચ
હીરેન મહેશભાઈ બુચ
મેહુલ કુલીનચંદ્ર બુચ
પર્વ ગૌરાંગભાઈ માંકડ

શ્રીમતી વીણાબેન મહેશભાઈ બુચ
શ્રીમતી શકુંતલાબેન કે બુચ
શ્રીમતી ઉન્નતિ ગૌરાંગભાઈ માંકડ
શ્રીમતી સોનલ ઉજ્જવલ બુચ
શ્રીમતી દીપા હીરેન બુચ
શ્રીમતી શ્રુતિ મેહુલ બુચ
આકાંક્ષા ઉજ્જવલ બુચ

www.abhishek.info

સુજ્ઞ જ્ઞાતિજનો...જય હાટકેશ

સંવત ૨૦૭૮ના વર્ષમાં સમસ્ત જ્ઞાતિજનો નિરામય રહે ને આનંદ, ઉમંગ અને ઉલ્લાસનો સંચાર થઈ સૌનું જીવન પ્રસન્નતાથી પલ્લવિત થાય તેવી મંગલ કામના સહ–

નૂતન વર્ષાભિનંદન

સૌ પ્રથમ તો સોશ્યલ મીડિયાના ગામેગામના જ્ઞાતિના ગ્રુપના, પારિવારિક–સંબંધીઓના ગ્રુપના એડમિન, શુભેચ્છક જ્ઞાતિજનોના અંતરથી આભારી છીએ કે જેઓએ બરછીમાં સાહિત્ય લેખન તથા રંગોળી મોકલવા ઇજન આપતા મેસેજને સ્વૈચ્છીક રીતે ઠેરઠેર શેર કરતાં અનહદ પ્રતિસાદ સાંપડયો.જેના થકી જ્ઞાતિજનોને દેશ સાથે વિદેશના પણ લેખકો– કવિઓ ની વિવિધ વિષયો પરની દમદાર મૌલિક કૃતિઓ વાંચવા મળી રહી છે.. રંગોળી પણ પુષ્કળ મળી..કેટલીક આ અંકમાં લીધી છે.બાકીની સમય ફાળવીને barchhi.com ઉપર મૂકવામાં આવશે.દરેક કલાકારોનો હાર્દિક આભાર.

લેખનમાં માહિર પરંતુ બરછીના વાંચકો માટે નવા લેખકો– કવિઓને આ દીપોત્સવી અંકમાં અગ્રસ્થાન આપી વાંચનમાં વૈવિધ્ય મળે,તેમ નાની–મોટી વાર્તા, પરંપરાને સાચવી રાખતા લેખ,હાસ્ય લેખ, જીવનમાં અભ્યાસમાં ઉપયોગી લેખ, કાવ્યો (જો કે ઓછા સમાવી શકાયાં છે) નું ચયન કરી, આ અંક તૈયાર કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. પસંદ પડે તો લેખકોને કવિઓને ફોન/મેસેજથી ધન્યવાદ ને અમને પ્રતિભાવ આપશો કે જેઓએ પોતાના મૌલિક વિચારો અને કલમને કસાયેલા રાખી સૌની વાંચન ભૂખ સંતોષી છે.માં સરસ્વતીના ઉપાસકોને અભિવંદન.

આ કલમનવેશોના લેખનના પ્રસાર અર્થે અને શોખીન વાંચકોના લાભાર્થે આ અંક barchhi.com ઉપર દરેક જ્ઞાતિજન નિઃશુલ્ક વાંચી શકાશે.અમને જાણ કરતાં PDF પણ મોકલવામાં આવશે.

આ અંકના ૩૨ પાના છતાં આ અભૂતપુર્વ સહકાર– આવકાર ને કારણે ઘણા લેખ અને કાવ્યો સમાવી નથી શકયા.હા,આવતા અંકોમાં યોગ્યતા મુજબ અવશ્ય સ્થાન આપીશું. વધુ સાહિત્ય સર્જકો અને રસિકોને લાભ મળે,વિશિષ્ટ બને તે ઉદ્દેશથી આ અંકમાંથી સમાચારો,લગ્ન વિષયક જાહેરાતો વ.ની પણ બાદબાકી કરી છે.. આવતા અંકમાં અગ્રતા આપી પ્રકાશિત કરીશું. પ્રેષકો દરગુજર કરે.

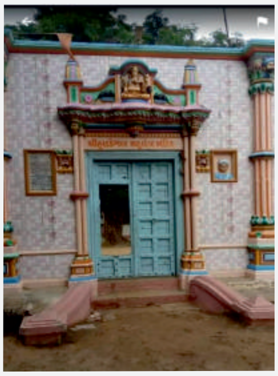

અંતમાં..શુભેચ્છક દાતાઓ..શ્રી ઉજ્જવલ બુચ (કવરપેજને કલરફુલ બનાવવામાં સૌજન્ય બદલ) ઉપરાંત શ્રી મહેશભાઇ માંકડ (અમદાવાદ), નયનાબેન કે.મંકોડી, શ્રી કચ્છ નાગર પરિવાર તેમજ શ્રી હિતશ્વ નાણાવટી, ડૉ.નિકેત– ડૉ.મોના કચ્છી, દર્શન ઓઝા, હર્ષલ માંકડના અનુદાન/ વિજ્ઞાપન દ્વારા સહયોગ આપવા બદલ કલમ કડછી બરછી સૌનું આભારી છે.

હાટકેશામ્બિકાની કૃપા રહે તેવી પ્રાર્થના સાથે... –વિરેન શાં. ધોળકિયા

વાર્ષિક લવાજમ રૂ.૨૦૦/-(બાય પોસ્ટ માટે):રૂ.૧૦૦/ઓનલાઇન વાંચવા-સંપર્ક કરો-૯૪૨૮૭૦૦૧૦૫

નવાં વર્ષમાં નવું શોધીએ..આપણી જાતમાં

—ડો.કોષા મંકોડી,ભુજ.મો.૯૮૨૫૧૫૮૮૨૨

નવું વરસ કેવું સરસ નવા કપડાં,નવા ઘરેણા,નવી વાનગીઓ,નવી ભેટો,નવી ખરીદીઓ,નવા પ્રયાસો.બધું જ નવું નવું..અને આપણે?? એના એજ.જૂના જાણીતા અને માનીતા પણ.આપણે તો એવા જ છીએ,મિથ્યા ગર્વ રાખનારા.વીતેલું વર્ષ આમ તો જૂનું ગણાય પણ ઘણુ નવું શીખવી ગયું.ખરેખર તો જૂનું એ જ સોનુ હતું એમ સમજાવી ગયું.જેમણે જૂનું ગુમાવ્યું હોય એજ જાણે કે એમણે શું ગુમાવ્યું છે. હોય એની અવગણના અને ન હોય એની ઝંખના એ તો માણસનો જુગ જૂનો સ્વભાવ છે...

ચાલો,નવાં વર્ષમાં કંઇક નવું શોધીએ..આપણી જાતમાં.

— જે ખડુસ હોય એ પોતાની કોમળતા શોધે ને નાજુક મનના હિંમત.
— જે ડરપોક હોય તે બહુદુરી બતાવે નવી,જે લડી પડતા હોય તે થોડી શાંતિ.
— જેમણે સ્વજનો ખોયાં હોય તે નવા મિત્રો બનાવે અને મિત્રો ખોયા હોય એ યાદગીરી સાચવે.
— જેમણે જૂના સંબંધોમાં ઉષ્મા ગુમાવી હોય તે ફરી તાજગી ઉમેરે ને નવા સંબંધોમાં ઊંડાણ.
— જે કડવું તીખું બોલતા હોય એ મીઠાસ લાવે વાણીમાં, મીઠી છરી હોય એ ધોવે ખારા પાણીમાં.
— અતિ લાડ કરનારા થોડી સખ્તાઇ સજાવે અને કડક હોય તે જરા કુમાશ બતાવે.
— પુષ્કળ પ્રવૃત્તિમાં રચ્યાપચ્યા રહેતા હોય તે થોડી નિરાંત કાઢે,નિવૃત્ત હોય તે મનગમતી પ્રવૃત્તિ કરે.
— કેટલું જીવ્યો એ નહીં પણ કેવું જીવ્યો એનો હિસાબ લગાવે સૌ..
હૈયું અજવાળીએ આપણું હવે તો દિવાળીઓ બહુ જોઇ બૌ.
— ઝઘડાનો ફટાકડો ફોડી નાખીએ ને વહાલની વાનગીઓ ચાખીએ.
જૂના નવા સબંધોને સ્નેહથી શણગારીએ.વેરઝેરની સફાઈ કરીને મનનું આંગણું મહેકાવીએ.

ચાલોને જીવનને આનંદની રંગોળી બનાવીએ,
બધાય રંગ એમાં સમાવીએ ને આલ્હાદ્ક ચિત્રો ઉપજાવીએ.
નવું હ્રદય,નવું મન,નવું જીવન નવું કવન,નવું જગત સર્જાવીએ..
નવું સૌંદર્ય સૃષ્ટિમાં પ્રગટાવીએ...
આવી અનેક શુભકામનાઓ સહ સાલ મુબારક

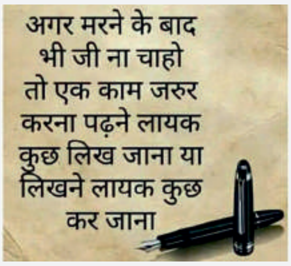

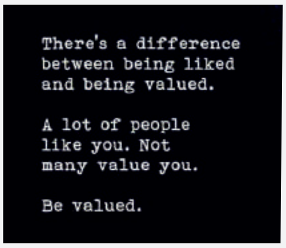

શુભ લક્ષ્મી

— શ્રીમતી ઉન્નતી પ્રકાશ પંડયા,મુંબઈ

યા દેવી સર્વભૂતેષુ લક્ષ્મીરૂપેણ સંસ્થિતા
નમસ્તસ્યૈ નમસ્તસ્યૈ નમસ્તસ્યૈ નમો નમઃ
' જે દેવી બધા પ્રાણીઓમાં લક્ષ્મીરૂપે રહેલા છે તેમને હું નમસ્કાર કરૂં છું'

આ લક્ષ્મીજી છે કોણ?..સમુદ્રમંથન થયું ત્યારે તેમાંથી કલ્પવૃક્ષ,ઐરાવત હાથી, ઉચ્ચૈશ્રવા ઘોડો, મદિરા,વીષ, અમૃત,ચન્દ્રમાં, લક્ષ્મીજી વગેરે નીકળ્યા હતા.આ રીતે જોઈએ તો લક્ષ્મીજી સમૃદ્રપુત્રી છે.ત્યાગ અને વૈરાગ્ય લક્ષ્મીજીને પસંદ નથી. શૃંગારપ્રિય પિતાંબરધારી વિષ્ણુને તેમણે પતિ તરીકે પસંદ કર્યો છે.

લક્ષ્મીજીએ પોતાના ચાર પગ કયાં સ્થિર કર્યા છે ?..આ મહાભારતના સમયની દ્રષ્ટાંત કથા છે નારાયણ જેના દ્વારે યાચક અને ચાકર બની ચૂક્યા છે તેવા બલિરાજાના દેહમાંથી સ્ત્રીના રૂપમાં એ જ્યોત નીકળી આ જોઈ ઈન્દ્રે પૂછયું,' આપના દેહમાંથી નીકળેલી આ જ્યોત કોણ છે તે આપ જાણો છો? બલિરાજાએ જવાબ આપ્યો 'આપ જ એને પૂછી જુઓ કે એ કોણ છે? ઈન્દ્રે પૂછયું'આપ કોણ છો અને એમના દેહમાંથી શા માટે નીકળ્યાં છો? કૃપા કરી આપનો પરિચય આપશો.

જ્યોતિ બોલી, મારું નામ લક્ષ્મી છે. લોકો મને શ્રી કહે છે. મારા પર શાસન કરવાની કોઈની સત્તા નથી.કોઈ મને પોતાના રાષ્ટ્રમાં કાયમને માટે રાખી શકે તેમ નથી. હું બલિરાજાના દેહમાંથી નીકળી આપના રાષ્ટ્રમાં રહેવા ઈચ્છુ છું મારા ચાર પગ છે, મારા દરેક પગને કયાંક તો ટકવું જોઈએ. મારા ચાર પગ સ્થિર થઈને ટકી જશે ત્યારે જ હું સ્થિર થયેલી કહેવાઈશ આપ એ કહી શકશો?' હા, હું તે માટે તૈયાર છું. ' દેવરાજે કહયું 'તો આપનો આ પ્રથમ પગ ભૂમિ પર મૂકો. કારણકે ધરતી રાષ્ટ્રના જીવમાત્રનું ભરણપોષણ થતું હોય ત્યાં પહેલો પગ મૂકવા રાજી થઈ ગયાં.

હવે મારો બીજો પગ કયાં મૂકું ? આ પ્રશ્નના જવાબમાં ઈન્દ્રદેવે કહયું, 'વહેતું જળ પ્રાણી માત્રની તૃષા છીપાવે છે એ જળ આપના બીજા પગને ધારણ કરવા શકિતશાળી છે.'લક્ષ્મીજી ખુશ થયાં. જે દેશમાં જળનું નિયંત્રણ થાય છે તે રાષ્ટ્રમાં જમીનની ઉપજ વધુ હોય છે. નદીઓને નાથવાથી પૂરનો ભય રહેતો નથી. તે દેશમાં દુકાળ પડતો નથી. જે ઘરમાં પાણીનો દુર્વ્યય થતો નથી ત્યાં લક્ષ્મીજીને રહેવાનું ગમે છે.લીકેજવાળા નળ હોય તે ઘરમાં લક્ષ્મીનો દુર્વ્યય થાય છે એમ વાસ્તુશાસ્ત્રીઓ પણ કહે છે.

હવે મારો ત્રીજો પગ કયાં મૂકું? લક્ષ્મીએ પૂછયું 'જેનાથી યજ્ઞ યાગ કરી શકાય, જેનામાં દિવ્યશકિત રહેલી હોય એ અગ્નિ આપનાત્રીજા પગને ધારણ કરી શકે છે. લક્ષ્મીજીએ પ્રસન્ન થતાં કહયું વરાળ અને વીજળીનું રૂપ ધારણ કરી અગ્નિ રાષ્ટ્રની સંપતિને વધારે છે,જે ઘરમાં

ધૂપદીપ આરતીરૂપે અગ્નિપૂજા થાય છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીને રોકાઈ જવું પડે છે.

'હવે મારો ચોથો પગ કયાં મૂકુ? લક્ષ્મીજીના આ પ્રશ્નના પ્રત્યુતરમાં દેવારાજ બોલ્યા, 'ધર્મી અને સદાચારી મનુષ્યો આપના ચોથા પગનો ભાર સહન કરી શકે છે, લક્ષ્મીજી સર્વસંમત થઈ ગયાં. એમના ડગમગતા પગો સદાચારીના શિર ઉપર સ્થિર થઈ ગયા. ખેતી, જળ અને વિદ્યુતની સાથે સદાચાર હોય તે જ રાષ્ટ્રમાં જાહોજલાલી ઉન્નતિ છે.

ગાયના મૂત્ર અને છાણમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. –જે ઘરમા સ્ત્રી સહનશીલતા કેળવે છે અને પતિમાં નારાયણના દર્શન કરે છે તે સ્ત્રીમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જે ઘરમાં તુલસીની પૂજા થાય છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જે ઘરનો ઉબરો રોજ પૂજવામાં આવે છે તે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જે ઘરમાં સૂર્યનારાયણ ભગવાનની ઉપાસના કરવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જે ઘરમાં પ્રાતઃસંધ્યા અને સાયંસંધ્યા એ પાણીયારે નિયમિત દીવો કરવામાં આવે છે તેઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. – જે ઘરમાં બાળકોને દેવના દીધેલ માની પ્રેમપૂર્વક રાખવામાં આવે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. – જે ઘરમાં ગાય, કુતરા, કાગડા અને અતિથિનો ભાગ કાઢી ભોજન આરોગવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. – જે ઘરમાં બેનો, ભાણીયાઓને પ્રેમપૂર્વક પ્રસંગોપાત ભેટ સોગાતો આપીને પ્રસન્ન રાખવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. –'જયાં સ્વચ્છતા છે ત્યાં પ્રભુતા છે ' જે ઘર સ્વચ્છ અને સુઘડ રાખવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. – જયાં રામાયણ, ભાગવત, પુરાણો, ઉપનિષદો વગેરે ગ્રંથોનું પઠન પાઠન કરવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે. – જે ઘરમાં સંતો, અતિથિઓનું પ્રેમપૂર્વક સ્વાગત કરવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જે ઘરમાં સંપ હોય છે તે ઘરમાં લક્ષ્મીજીનો વાસ છે.

જયાં લક્ષ્મીજીનું આહ્વાન કરવામાં છે ત્યાં લક્ષ્મીજી પગલાં માંડે છે. દુનિયા આખી જેની પાછળ પાગલ છે તેવા શુભલક્ષ્મી ગરૂડ ઉપર બિરાજી નારાયણને પગલે પગલે આવે છે. વિષ્ણોપ્રિયા આ લક્ષ્મી માનવીને ન્યાલ કરી દે છે. બીજા લક્ષ્મી ઘુવડ પર બેસીને એકલાં આવે છે. પહેલા લક્ષ્મીનું સ્થાન મંદિરો, વિદ્યાલયો, કલાધામો, શિલ્પોઅને સ્થાપત્યોમાં છે. બીજા લક્ષ્મી વૈદ્ય, વૈશ્ય અને વકીલોના દરવાજા ખટખટાવે છે. નારાયણ લક્ષ્મી વગર પોતાને એકલા અટુલા અધુરા મહેસુસ કરે છે. નારાયણ જ્યાં હોય છે ત્યાં લક્ષ્મીજીને આમંત્રણની જરૂર પડતી નથી. શેષશૈય્યા, સુતેલા નારાયણની પગચંપી કરતાં લક્ષ્મીજી આદર્શ પતિવ્રત્યધર્મનું સૂચન કરતા હોય તેમ નથી લાગતું?

પેઢી દર પેઢી ચાલે એવા અખૂટ ધનસંપતિ હોય ત્યાં સમજવું નારાયણી લક્ષ્મીનો વાસ છે. સાચા લક્ષ્મીનંદનો નિરાભિમાની, સાગરસમ ઉદારચિતવાળા, નોકરવર્ગનો પણ ખ્યાલ કરનારા હોય છે. જરૂરતમંદોને ગુપ્તદાન કરી મા લક્ષ્મીનું ગૌરવ તેઓ વધારે છે. આવા સદાચારીઓના ઘરમાં લક્ષ્મીજી નારાયણની સાથે સ્થિર થઈ જાય છે. પુરુષાર્થીઓ લક્ષ્મીજીની પાછળ પાછળ ફરે છે. લક્ષ્મીજી સદાચારીઓની પાછળ પાછળ ફરે છે.

બાળપણની એ દિવાળી...

–ડો. પ્રેરણા બુચ,રાજકોટ.મો.૯૪૨૬૭૮૦૨૨૮

દિવાળી–મુખ પર પ્રસન્નતાસભર પ્રકાશ પ્રસરાવતો તહેવાર. પહેલા ધોરણમાં ભણતી હતી ને મમ્મી બાર મહીનાના નામ શીખવાડતી.ત્યારથી જ આસો મહીનાનું નામ આવેલ એટલે ગવાતું...આસો આવ્યો દિવાળી લાવ્યો..ફટફટાફટ ફટાકડા...

બાર મહીનાના નામ મમ્મી પાસે મોઢે બોલતાં આસો મહીનાનું નામ જલ્દી આવે ને દિવાળી યાદ કરાય.એટલા માટે બધા નામ ખૂબ ઝડપથી બોલી જવાતાં.આસો માસનું નામ આનંદભેર,તાલીઓ દઈને,નાચતા કૂદતાં બોલાતુ કારણ કે આસો મહીનો દિવાળી લઈને આવતો આમ તો નાના મોટાં સહુ ઉમંગથી દિવાળીની રાહ જોતા હોય છે.પરંતુ બાળકોને માટે એ ઉત્સાહ–ઉલ્લાસ કંઈક વિશેષ હોય છે કારણ કે દિવાળીના તહેવારમાં બધું મનગમતું હોય અને જે માગો તે મળે.

મારે વાગોળવી છે મારી ૨૦–૨૫ વર્ષ પહેલાંની દિવાળી. આપણે નાગરજન શિવ અને શકિતના આરાધક...તેથી નવરાત્રિ પહેલાં જ ઘરની સાફસફાઈ થઈ જાય.માતાજીનું સ્થાપન કે માતાજીનો ગરબો મેલા ઘરમાં ન પધરાવાય એવું વડીલો કહે એટલે ભાદરવાના છેલ્લાં અઠવાડિયાંમાં ઘરમાં સાફ–સફાઈ અભિયાન ચાલે.નાના છોકરાંઓ પાસે બહુ કામ ન કરાવાય એવું મોટેરાં કહેતાં.તેટલે નાનપણમાં તો માને હાથવાટકો જ બનવાનું હોય.વધારે તો મા એકલે હાથે જ બધું કામ કરતી,પણ હા,બધો સામાન બહાર ખસેડીને રૂમ ખાલી કરવામાં આવતો ત્યારે એ રૂમ અમારે માટે રમતનું મેદાન બની જતો.પાણીથી રૂમ ધોવાય ત્યારે તેમાં સરકવાની ને ખાલી રૂમમાં પડઘાતી અમારી કીકીયારીની મજા બહુ કરી છે

રસોડામાં અત્યારે છે એવાં કિચન કેબિનેટ ન હતાં.છાજલી ઉપર તપેલી,થાળી,વાટકા વગરે માપ પ્રમાણે ગોઠવવામાં આવતાં. મમ્મી બધું સાફ કરીને મને આપે ને હું એ છાજલી પર મમ્મીની સૂચના પ્રમાણે મોટાની ઉપર નાનો વાટકો એમ ગોઠવતી જાઉ.જૂની વસ્તુઓને ચમકાવીને આકર્ષક રીતે ગોઠવી સુંદરતાને ઉભરવાની કલા માં પાસેથી જ શીખી

દિવાળીના અઠવાડિયા પહેલાં ઘરમાં પોસ્ટકાર્ડનો ઢગલો આવી જતો.અમે પરીક્ષાનું વાંચતા.ઘરના બાકીના સભ્યો કુટુંબના વડીલો તથા બહારગામ વસતા અન્ય સભ્યોને દિવાળી તથા નૂતન વર્ષની શુભેચ્છા પાઠવતા પોસ્ટકાર્ડ લખતા.એ સમયે આજના જેવા ગ્રીટિંગ કાર્ડ ક્યાં હતાં હવે તો ગ્રીટિંગ કાર્ડ પણ જૂના થઈ ગયાં ને ઈ–કાર્ડ આવી ગયાં.ટપાલ પેટીને ટપાલીને બદલે ફેસબુક મેસેન્જર ને વોટ્સએપ આવી ગયાં.પણ ત્યારે તો રોજ રાત પડે બધા પોસ્ટકાર્ડ

લીલી પેનથી સુંદર ડીઝાઇન પડે.પોસ્ટકાર્ડની પાછળની બાજુએ થોડી જગ્યામાં દીવડો સાથિયો પગલા વગેરે શુકનના ચિન્હો દોરાતાં ને આમ તૈયાર થતાં અમારા એ સમયના ગ્રીટિંગ કાર્ડસ.હું તો ત્યારે ઘણી નાની અને ચિત્ર દોરતાં સારૂ આવડે નહી એટલે શાંતિથી બધું જોયા કરતી.'વડીલોને પ્રણામ ને નાનકાઓને વ્હાલ'.—આખા પોસ્ટકાર્ડમાંથી આ બે વાક્યો બહુ પ્રિય લાગતાં.કુટુંબીઓના પોસ્ટકાર્ડ જે અમને મળતાં તેમાં પણ આ વાક્યમાંથી નીતરતો એમનો સાચુકલો પ્રેમ અમે અનુભવી શકતા ને વાંચીને ગેલમાં આવી જતાં.પોસ્ટકાર્ડ તૈયાર થયા પછી એડ્રેસની ડાયરીમાંથી બધાના એડ્રેસ લખાતાં.ઘરમાં બધા નોકરીયાત એટલે સવારે ઓફીસ જવા નીકળે ત્યારે લાલ રંગની ટપાલ પેટીમાં નખાઇ જાય.ક્યારેક મમ્મીનો તો ક્યારેક નાનાનો હાથ પકડીને એ લાલ ડબામાં ટપાલ નાખ્યાનો લ્હાવો પણ મળ્યો છે ટપાલ સમયસર પહોંચે એની ખાસ કાળજી લેવાતી.ને વળી નવા વર્ષની સવારે કુટુંબીઓને ફોન થાય ત્યારે તેમાં પોસ્ટકાર્ડ મળ્યાની પહોંચ પણ અપાતી.

મોટેરાંઓ પોસ્ટકાર્ડ લખતા તેના પરથી અમે બાળકો પણ કશુંક શીખેલાં.આમ તો પાંચસો વારના પ્લોટમાં ચાર મકાન કરીને બધાં સાથે જ રહેતાં પણ છતાં મોટાંને જોઇને અમે પણ કાગળ લખતાં દિવાળી વેકેશન સાથે મનાવવા એકબીજાને આમંત્રણ આપતો કાગળ જે એકબીજાને ઘેર જઈ ખબર ન પડે એક ચુપકીથી સરકાવી ગયું એ સરપ્રાઇઝ રહેતું.આમ પારિવારિક સ્નેહ,એકતા,લાગણી ને આત્મીયતાના તાણાવાણા સહજ રીતે અમારામાં વણાઇ ગયા.

આ જ અરસામાં અમારી પરીક્ષાની મોસમ પણ ચાલતી હોય.નવરાત્રિ—દિવાળીની વચ્ચે પરીક્ષા પૂરી થતી.ત્યારે સ્કૂલમાં અગિયારસથી વેકેશન પડી જતું.દિવાળીએ મમ્મી એક નવું ફ્રોક લઈ આપે એટલે વેકેશન પડે એની આતુરતાપૂર્વક રાહ જોવાતી જેથી ખરીદી કરવા જઈ શકાય.મારો જન્મ ને ઉછેર મોસાળમાં જ થયો એટલે હું ને મારાથી એક વર્ષ મોટી મારી મામાની દીકરી સાથે મળી ફટાકડા લેવાનું લીસ્ટ બનાવતા.ફુલજર,વાયર,બપોરીયા,નાગ,ચાંદલીયા—ચાંદલીયા ફોડવાની બંદુક એ કૌંસમાં લખાતું.ભંભુ,ભોંયચકી એટલું સામાન્ય યાદીમાં રહેતું,પછી નવી વેરાયટી આવી હોય તો થોડોક ઉમેરો થતો.આમ અમારૂ ફટાકડાનું લીસ્ટ ને મમ્મીનું રસોડાની કે ઘરની જરૂરી વસ્તુઓનું લીસ્ટ લઈને અમે ખરીદી કરવા જતા.બહુ ઉઠાઉ રીતે રહેવાની આદત અમે ક્યારેય નહોતી પાડીને પરિસ્થિતિ પણ ન હોતી. હંમેશા જે માગીએ એ ન પણ મળે.પરંતુ દિવાળીમાં એક પણ વસ્તુની ના ન કહેવાતી.કદાચ એટલે જ આ તહેવાર વધુ ગમતો હશે

નવી ખરીદેલી કોઈપણ વસ્તુ સૌથી પહેલાં ભગવાન પાસે મૂકવાનો નિયમ એટલે ફટાકડા પણ પહેલાં ભગવાન પાસે જ જાય. પછી જાણે એ અમૂલ્ય ખજાનો હોય એમ એની કાળજી લેતા.ફટાકડાને પંખાની હવા ન લાગવી જોઇએ.હવાઈ જાય તો આ રીતે અગિયારસના દિવસથી જ થોડા થોડા ફટાકડા ફોડવાનું શરૂ થઈ જતું.રાત્રે જમ્યા પછી બધા

લખવા બેસતા.જેના અક્ષર સુંદર,મરોડદાર હોય તે શુભેચ્છા સંદેશ લખે ને ફરતી કોર પર લાલ ભેગાં થાય.ધીંગામસ્તી ને ફટાકડા ફોડવાની મજા એ દિવસથી નૂતન વર્ષના દિવસ સુધી રોજ સવારમાં નવા કપડાં પહેરી મંદિર પણ જવાનું.પછી જ રોજીંદું કામકાજ શરૂ થાય. ધનતેરસ–કાળીચૌદશે મમ્મી અવનવો નાસ્તો બનાવે જેમાં ઘૂઘરા,ઘારી,ટોપરાંપુરી ને ગાંઠિયા મુખ્ય હોય. ઘૂઘરાનો માવો જેવો બને કે લાડુ વાળીને મોમાં મૂકવાના જલસા હતા. સાહજિકતા હતી.મમ્મી કાંગરી પડે એ રીતે ઘૂઘરા વાળતી એ જોવાની મજા આવતી.પરંતુ એમાં મમ્મીમાં કેટલી કલાત્મકતા રહેલી છે એની સમજ પછી પડતી હોય છે.દિવાળીના ત્રણ દિવસ મિષ્ઠાન બને. દિવાળીનો દિવસ ઉગે એટલે બધાને 'હેપ્પી દિવાલી'કહીને પગે લાગવાનું.અમે છોકરાંઓ ફટાકડા ફોડવાનો સમય નકકી કરીએ કેમ કે એ દિવસ તો બધા ફટાકડા ફોડી નાખવાના. મામાઓ– મામીઓ–બહેનો બધા ભેગા મળે.ઘરમાં વહુઓને લાજ કાઢવાનો રીવાજ એટલે મામીઓ અમારી સાથે હોય ત્યાં નાના ન આવે પણ દૂર બેઠા બેઠા અમારા આનંદ કિલ્લોલને જોતા હરખાતા હોય અને છેલ્લે ખાલી ખોખાનું તાપણુ તપાવીને શિયાળાની શરૂઆતની ઠંડીમાં શેકાવાની મજા લઈએ.

નવા વર્ષે સવારે વહેલું ઉઠવાનું રહેતું.અમને એવું સમજાવતા કે જે નવા વર્ષે મોડા ઉઠે એ આખું વર્ષ મોડા ઉઠે એટલે વિ.સ.નું નવું વર્ષ અને જન્મ દિવસની રીતે નવું વર્ષ..આ બંને દિવસો વહેલા ઉઠવા માટે નિષ્ચિત રહેતા.ઉઠીને સૌથી પહેલાં ભગવાનને પગે લાગી.મમ્મીને દીવા મૂકવામાં મદદ કરવાની.શુકનના થોડા ફટાકફા ફોડવાના ને પછી નાહી ધોઈ તૈયાર થવાનું.મમ્મી કચરો કાઢતાં બોલતી હોય–'જાય અળજ ને આવે લક્ષ્મી.'–એવી માન્યતા સાથે કે નૂતન વર્ષના અરૂણોદય સાથે ઘરને સાફસૂથરૂં કરીએ જેથી લક્ષ્મી–સમૃદ્ધિ આવે.સ્વચ્છતા અભિયાનનો સંદેશ તો ત્યાં જ મળી ગયેલો.આ સિવાય નવ વર્ષે નિયમિતતા કે ચોખ્ખાઇ કે અન્ય કોઈપણ નિયમ લેવામાં આવતો ને આખું વર્ષ અનુસરવાનું રહેતો.આ રીતે એક શિસ્ત પણ જીવનમાં વણાતી ગઇ.

નાનાજીને નવા વર્ષનું પગે લાગી નજીકના મંદિરે જતા.આવીને બધા મામાઓ–મામીઓ,અન્ય કુટુંબીજનોને આવવા–જવાનું રહેતું.આમ સંસ્કારને કૌટુંમ્બિક રીતરિવાજો અમે ક્યાં શીખી ગયાં તે અમને ખબર પણ ન પડી.નાના નવા વર્ષની શુભેચ્છા બક્ષીસરૂપે પાંચ રૂપિયા આપતા,એ સમયે જેની ઘણી કિંમત હતી.ઘરની વહુઓ પણ ફઈજી,કાકીજી ને પૈસા મૂકી પગે લાગતાં,જે વડીલોને માન આપ્યું કહેવાતું.નાના છોકરાંઓને પણ બક્ષીસરૂપે રોકડા આપવાનો રિવાજ હતો.વળી જેમને ઘેર જઈએ તેમને ઘેર બાળ સહજ એક ચોકલેટ તો લેવાની જ હોય.એટલે સાથે નાનકડું એક પર્સ લઈ જવાનું.ઘેર પરત આવીએ ત્યાં સુધીમાં એ પર્સ રોકડ અને ચોકલેટથી ભરાય ગયું હોય.કયા સગાને ત્યાં શું નાસ્તો હશે એની પણ અમને ખબર,જેથી મનભાવતું બધેથી શોધી લેતા.આ રીતે ઉજવાતું અમારૂં નવું વર્ષ. (અનુસંધાન પાનુ–૧૩)

બરછી'ધારી નાગર યુવાનનું પરાક્રમ

– હાટકેશ આરાધક

આ એક સત્ય ઘટના છે....ઘટના સ્થળ છે રાજકોટની સિવિલ હોસ્પિટલ,અને સમય છે કોરોનાના બીજા વેવની ક્લાઈમેક્સ–પરાકાષ્ટાનો. કોરોના –પીડિત પેશન્ટોથી ઊભરાતા એક વોર્ડની વચ્ચે આપણો એક નાગર નરબંકો અર્ધજાગૃત અવસ્થામાં સૂતો છે,જાણે વનમધ્યે ઘવાયેલો કો' સાવજ ન પડયો હોય એ કોરોનાના કઠોર મારનો શિકાર બન્યો છે,અને અત્યારે સિરિયસ કોમ્પલિકેટેડ ગંભીર બીજા ઓપરેશનની વાટ જોતો પથારીમાં પડયો છે..માથે ટિંગાડેલા બાટલામાંથી એના કાંડે ઘરબાયેલી નળીમાં થઈને શક્તિ એના શરીરમાં સરકી રહી છે.

'ભાઈ,બાજુનો દર્દી તેને સંબોધીને બોલ્યો,'તમારો મોબાઈલ સાચવજો.અહીં એક ચોર પેધી ગયો છે, કેટલાય દર્દીઓના અને ડોકટરોના પણ મોબાઈલ ઉઠાવી જાય છે.

'વાંધો નહિં..આભાર તમારો.'નાગર યુવકે જવાબ આપ્યો.દ્રઢ સંકલ્પના સ્વરે.અને પડખે પડેલા મોબાઇલના બીજા છેડાને સાવધાનીપૂર્વક પોતાના છૂટા કાંડા ફરતો વીટી દીધો,જેથી મોબાઈલ ખેંચાય તો ખબર પડે.

ખરેખર થોડીવાર બાદ તેણે ખેંચાણ અનુભવ્યું અને મોબાઈલ ચોરે ખેંચી લીધો આ જાણે કે, ઓછું હોય તેમ, તે સામે ઊભો રહીને ખંધાઈથી યુવકને મોબાઈલ બતાવે છે,આ રહયો તારો મોબાઈલ,તું શું કરી લેવાનો?

આસપાસના પેશન્ટોના શ્વાસ અદ્ધર એવામાં વોર્ડને ગજવતી ગર્જના ઊઠી...'તારી –તો ' અને કોઈને કાંઈ સમજાય તે પહેલાં તો,ચોરના હાથમાંથી મોબાઈલ ખુંચવાઈ ગયો,અને ચોર ગડથોલિયું ખાઈ ગયો તેના મોઢા પર જોરદાર ઝાપટ પડી

વાત એમ બની કે,પોતાના નળીવાળા હાથની પોતાની દર્દનાક હાલતની પરવા કર્યા વિના આ નાગર નર–સિંહ ચોર ઉપર એવો ત્રાટક્યો કે તે સામા પલંગ સાથે અથડાયો.ચોર તો હક્કા બક્કા.પણ આ તો પાક્કો ગઠિયો એટલે જેમ તેમ તે ઊભો થયો,અને છરો કાઢી ઘુરક્યો,'છાતીમાં પરોવી દઈશ'.વોર્ડમાં સન્નાટો.

પણ આપણા દોસ્તે તો,સામી છાતીએ ઊભા રહી,પડકાર ફેંક્યો 'આ ઊભો..ચલાવ તારી છરી'અને ચોર તરફ ધસી જઈ કહે,'આજ તો તને જતો કરૂં તો હું નાગર બચ્ચો નહિં.'

એટલામાં સિક્યોરિટી સ્ટાફ દોડી આવતાં મામલો થાળે પડયો.

આ નાગર નરે કોરોનાગ્રસ્ત હાલતમાં પણ જે શૌર્ય દાખવ્યું તે બદલ આપણા સૌના ધન્યવાદ ખાસ તો એટલા માટે કે તેમણે નવી પેઢી સમક્ષ બાહુબળ અને માનસિક તાકાતના સુયોગ્ય ઉપયોગનું દ્રષ્ટાંત મૂક્યું છે.

આપણી નાગરી નાતના જે ત્રણ પ્રતીકો છે..'કલમ, કડછી, બરછી' તેમાં 'કલમ' એટલે વિદ્યા,'કડછી'નો વ્યાપક અર્થ છે હુન્નર અને કર્મ કૌશલ અને 'બરછી'નો મતલબ છે શક્તિ,સામર્થ્ય. જે કેળવવા અને વિકસાવવાની આજના તેજ સ્પર્ધાના યુગમાં ખાસ જરૂર છે.તો સમાજ આપણને નાગરોને નબળા અને ઢીલાપોચા સમજવાની ભૂલ નહિં કરે.આપણે ઝઘડાળુ કે જુલમી બનવું,એવો 'બરછી'નો સંકેત બિલકુલ નથી,પરંતુ સ્વરક્ષા માટે, તથા અન્યાય સામે ઝૂઝવા હવે નાગરોએ બરછી ઉગામવી પડશે.એવો આ ઘટના સંદેશ આપે છે...

અને જતાં જતાં છેલ્લે...આ નાગર નરવીર તે બીજો કોઈ નહિ પણ મૂળ મહુવાના હવે રાજકોટવાસી શ્રી સતીશ મહેતા...સૌ કોઈ જરૂરિયાત મંદો માટે,રાત દિવસ જોયા વગર તમામ પ્રકારની સેવા માટે ખડા રહેનાર સ્વયંસેવક.સિર્ફ નામ કાફી હૈ..એટલું ઉમેરીએ કે આ સેવા અને ઉમદા ભાવનાનો વારસો તેમને તેમના પિતાશ્રી ભરતભાઈ (ખોટાની સામે બરછી ઉગામી જાણનાર ભડવીર પણ ખરા.)અને જૂનાગઢનિવાસી ફઈ સ્વ.નલિનીબેન(નિમુબેન) નરેન્દ્રભાઈ ઘોડા પાસેથી મળેલો, જેઓ હામ,દામ અને ઠામથી જાણીતા અજાણ્યા સૌને મદદ કરવા સદાય તત્પર રહેતાં.તેઓ તો જ્ઞાતિ હૈયે વસેલાં છે.

દાંતનું દવાખાનું

NOW OPEN

AshtRang
Dental Clinic & Implant Centre

Timings : Monday to Saturday
10am to 1pm & 5pm to 8pm
Sunday : By Appointment

Dr. Niket Kachhi
MDS (Endodontics)
(Root Canal Specialist)
PGCOI, Ph.D.
M : 9724508272

Dr. Mauna Kachhi
BDS
Cosmetic Dentist
M : 7600884590

નિષ્ણાંત ડૉક્ટર્સની ટીમ દ્વારા વ્યાજબી દરે દાંતની અદ્યતન સારવાર

- Intra-oral કેમેરા અને ડિજિટલ
- એક્સ-રે વડે ચકાસણી
- દાંતના સડા અને મૂળિયાની સારવાર
- દાંતનું રીપ્લેસમેન્ટ
  - ક્રાઉન અને બ્રીજથી
  - બધા જ પ્રકારના ચોકઠા
- ઈમ્પ્લાન્ટ્સ અને ઈમ્પ્લાન્ટ ઓપરેટેડ ચોકઠુ
- વાંકાચૂકા દાંતની સારવાર
- નાના બાળકોની દાંતની સારવાર
- દાંતની સફાઈ, પોલિશીંગ અને બ્લીચીંગ

Free Check-up
&
10% Discount
on
Treatments

All Precautions & Safety in Covid-19 are Taken.

એપોઈન્ટમેન્ટ લેવી જરૂરી.

AshtRang
Dental Clinic & Implant Centre

૨૧૨, બીજો માળ, નોબલ્સ ટ્રેડ સેન્ટર,
બી.ડી. રાવ હોલની સામે, ભુયંગદેવ ચાર રસ્તા,
મેમનગર, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૬૧.

નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ

તુલસી ક્યારો આંગણે દીપે અનેરો ઉજાસ છે
દરેક વાર જ્યાં ત્યોહાર છે અનુપમ વિશ્વાસ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
બાળકોના સ્મિતમાં જ્યાં ઈશ્વરનો પ્રકાસ છે
પૂજામાં હાટકેશ અને અંબાજી ખાસ છે,
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
રસોડે આવતી સુગંધ ઈષ્ટનો પ્રસાદ છે
પહેલી રોટલી આજે પણ જ્યાં ગૌ ગ્રાસ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
હિંડોળે હર્ષ ઝૂલે લાગણીનો આનંદ અપાર છે
ઘરમાં વડીલોના અનુભવનો અદ્ભૂત પ્રકાશ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
સ્વચ્છતા,સભ્યતા સંસ્કારનું ધામ છે
ગૃહિણીઓ આજે પણ પુરૂષોને વામ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
વાણીમાં શારદા ઉમા જ્યાં વ્યહાર છે
આપસમાં પ્રેમ જ્યાં પ્રસંગનો આકાશ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
વિચાર પેઢીઓના આજે પણ સમાન છે
વ્યવહારમાં આજે પણ પ્રેમ અને સંગાથ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
ઉત્સવના પ્રિત ને બોલમાં મીઠાસ છે
ગીત નૃત્ય સંગીત સર્વે કળાના ઓજસ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
નાગરોની આજે પણ અનેરી છાપ છે
સંસ્કાર લોહીમાં સંતોષ ખુદ આપ છે
...નક્કી ત્યાં નાગરનો વાસ છે
–રાજેશ મંડલોઈ–જામનગર.
મો. ૯૩૨૭૬૫૬૪૮૯

આરાધન

હું આજ દિવાળીના દિવસે પ્રભુ તારી પાસે શું માંગું ?
છે તારી કૃપા અસીમ મુજ પર એ થકી વધારે શું માંગુ?
ના માગું હું કોઇ પેટીઓ,એ મધમધતા મિષ્ઠાન તણી,
વળી હું ના માગું હું ફટાકડાની ફુલઝરતી કોઇ ફુલખરણી,
અને હું ના માગું મોજશોખને કપડાંના કોઈ ઠાઠ ઠઠારા,
હું તો બસ તારી પાસે પ્રભુ એક અભયવચન આજે માગું,
કોઇ દિવ્ય હૃદયની આજે હું કરૂણા તારી પાસે માંગું,
ને પ્રેમ દયાની લાગણીઓ આજે તારી પાસે માગું,
હું તો બસ માનવ પ્રેમ તણો તૃષાર્ત બની પ્રભુ આવ્યો છું,
ને જગત તણા સૌ દ્વેષ તણો હું અંત માગવા આવ્યો છું,
હું છું યાચક,મેં માંગી લીધું,બસ એજ હું લેવા આવ્યો છું,
ને દિવ્ય દિવાળીના દિનને,પ્રેમે પલાળવા આવ્યો છું.
– જગત કિશોર ઢેબર,રાજકોટ.

સાર છે..
ચાલશું કે વાર છે
એ પૂછવું બેકાર છે
વિઘન ગણતા થોભવું
હાર્યા વગરની હાર છે
મન થયું કે ઉપડયા
એક જ સદા વિચાર છે
અલગારી મનને શું ખબર
કે સ્વર્ગને પણ દ્વાર હશે
જિંદગીને શું કહું
પ્રશ્ન કંઈક હજાર છે
બસ, અમે જીવી ગયા
એ જ એનો સાર છે.
–નીલકંઠ અંતાણી,રાજકોટ.

પૂરાની યાદેં... – શ્રી ભવેન કચ્છી – મો. ૯૯૯૮૯૮૮૦૧૪

સાબરકાંઠામાં હિંમતનગર નજીક આવેલ ઈડરિયોગઢ આજકાલ સમાચારમાં છે.પથ્થરોનું ખનન કરતા તત્વોએ આ બેનમૂન ખડકો ધરાવતા પર્વતોનું નિકંદન કાઢી નાખ્યું છે.વિધિની વક્રતા તો જુઓ જે અમિતાભ બચ્ચન ગુજરાતના પ્રવાસન અને વિરાસતમાં બ્રાન્ડ એમ્બેસેડર છે તેને જ રજૂ કરીને આપણે ઈડરીયો ગઢ નષ્ટ પામી રહયો છે. તેનું નિરૂપણ કરવું પડે છે.જી હા,૧૯૯૨માં અમિતાભ બચ્ચન ઈડરના ખાસ ખડકો જેવા પથ્થરથી બનેલા ડુંગરોની

વાતોથી આકર્ષાઇ 'કભી કભી'નામના પોપ આલ્બમના ગીતના શુટિંગ માટે ખાસ ઈડર આવ્યા હતા.ટાઇટલ સોંગમાં તેમની હિરોઇન સાઉથની અભિનેત્રી સૌંદર્યા હતી.જેનું થોડા વર્ષો પછી વિમાન અકસ્માતમાં નિધન થયું હતું.ગુજરાતના જાણીતા પોપ ગાયક દેવાંગ પટેલ અને તેમના અભિનેતા ભાઇ સંદીપ પટેલએ મને ખાસ કહયું હતું કે અમિતજી ઈડર આવે છે કોઈ મીડિયાને ખબર નથી આપવાની.તમે પહોંચી જજો.ગુજરાત સમાચારમાં હું નવોસવો જોડાયેલો. મારા માથા પર અમિતાભ જેટલા વાળ તો નહીં પણ સાવ અત્યાર જેવા હાલ ન હતા. તે વખતે હું મૂછ રાખતો અત્યારે તો કોઇ એમ જ કહે કે આ તમે ના હો.ભલે ભાઇ અમારા નસીબ અમિતાભ જેવાં નથી પણ અમિતાભની ચાર વખત વન ટુ વન મુલાકાત લેવા જેટલો નસીબદાર નીવડયો છું.ખેર,અમિતાભ અને સૌંદર્યા શુટિંગ કરતા હતાં તે ડુંગર ઉપર ટ્રેકિંગ કરતો હોઉ ચઢી ગયો. મોટે ભાગે જરા પણ પરિચિત નહોતા તેવા નિર્દેશક રાકેશ મહેરા પણ હતા. અમિતાભે શુટિંગમાં બ્રેક લીધો અને તેમને અખબારનો પરિચય આપી વિનંતી કરી.જેમની ફિલ્મો જોવા તે વખતે પણ થિયેટરની બહાર ટિકિટ લેવા ભીડમાં ઉભા રહીને લાલાના દંડા (તે વખતે સિક્યુરિટી સ્ટાફ)ખાતા હતા તે મહા અભિનેતા આજે બરાબર એક ફૂટ અંતરે ગોઠવેલ ખુરશીમાં બેઠા હતા.પૂરી વીસ મિનિટ વાતો કરી.તસ્વીરકાર સ્વ.જી.એચ.માસ્ટર હાજર હતા અને પડી ગઇ એક યાદગાર તસ્વીર. પછી તો બીજે દિવસે પણ ઈડર ગયો અને અખબારમાં પ્રકાશિત તેમનો ઈન્ટરવ્યુ બતાવ્યો.બહુ ખુશ થયા.તે દિવસે તસ્વીરકાર ઝવેરીલાલ મહેતા સવારે ૬ વાગે પહોંચી ગયેલા.ઝવેરીલાલ મહેતા હોમવર્ક કરીને ગયા હતો તેમણે એ જાણી લીધું કે શુટિંગ માટે કોઈ નહી આવ્યું હોય ત્યારે એકલા અમિતાભ લોકેશન પર મેકઅપ અને રિહર્સલ કરતા બેઠા હશે.આ અમિતાભની નિષ્ઠા અને નિયમિતતા આજ સુધી જળવાયેલી છે.તેમની વેનની બહાર અમિતાભ એકલા જ બેઠા અરીસા સામે જોઈને મેકઅપ કરે છે તેવી તસ્વીર ઝવેરીલાલ મહેતાએ ખેંચી.અમિતાભ પણ ઝવેરીલાલને માની ગયા.આ તસ્વીર ગુજરાત સમાચારમાં બીજે દિવસે પ્રકાશિત થઈ હતી.આ હતી પૂરાની યાદેં.અમે તે દિવસે ઈડરિયોગઢ જીત્યા હોઈએ તેટલા ખુશ હતા.

ફ્રેક્ચરના ફાયદા : – પદ્માકર ધોળકીયા,સુરત.મો. ૯૯૨૫૯૩૭૩૫૬

'નજર હટી કે દુર્ઘટના ઘટી' એ સૂત્ર મૂળ તો રેલ્વેનું, પણ હવે બધા એનો ઉપયોગ કરે છે. રેલ્વેના ડ્રાયવર સિગ્નલ જોવામાં જરા નજર આમ કે તેમ કરે એટલે અકસ્માત થયો જ સમજો.મારી સાથે પગે ફ્રેક્ચરની દુર્ઘટના કંઈક આ રીતે જ ઘટી. મારી નજર રસ્તા ઉપર બરાબર જ હતી પણ ચાલતી વખતે પણ પુરો સભાન હતો.આમ છતાં ખબર નહી ક્યાંથી એક નાનો પત્થર કદાચ મારા પગની જ રાહ જોતો હશે તે પગની પાની નીચે આવ્યો. હું પડયો અને પગે ફ્રેક્ચર થયું. ઘણા પ્રેમમાં અચાનક પડે અને દિલ લોહીલુહાણ થઈ જાય છે એમ અચાનક પડી જવાથી મારું દિલ તો નહી પણ પગ તો લોહીલુહાણ થઈ જ ગયો.ઓપરેશનથી મારો પગ સીધો તો થઈ ગયો પણ થીએટરની બહાર આવી ડોકટરે કહયું,ત્રણ મહિના સુધી પલંગની નીચે પગ નહી ધરવાનો. ઊંડા આઘાતમાં પડયો અને ઉંઘમાં સરી પડયો. પણ ઉઠયો ત્યારે પલંગની આસપાસનો માહોલ બદલાઈ ગયો હતો.ફાઈવસ્ટાર હોટલના કમરામાં ઉંઘમાંથી ઉઠતા મન ખીલી ઉઠે એમ જાણે કે હું ઝુમી ઉઠયો.

મારા પલંગની પાંગત પાસે નાનું સ્ટુલ હતું. એના પર ઠંડા પાણીનો જગ અને ગ્લાસ હતા. જમણી બાજુએ લંબચોરસ ટીપોઈ પર નાસ્તાની ડીશ, ગરમાગરમ ચાનો કપ, નાનો નેપકીન અને અને આજનું છાપુ પડયુ હતું. ઘડીભર તો હુ વિક્રમ વૈતાળની માયાવી નગરીમાં આવી પડયો હોઉ એવું લાગ્યું.મોટીવેશન વિશે બોલતા પોઝીટિવ થીકીંગ સમજાવનાર કહે છે કે આફતને અવસરમાં પલ્ટી નાખો એમ મારા ફ્રેક્ચરની આફત રાતોરાત જાણે કે અવસરમાં પલ્ટાય ગઈ. હું નવાબી ઠાઠમાં આવી ગયો. નહી તો મારી આ જ સુધીની જિંદગીમાં સવારનો મારો રોલ એક ચપરાસીથી વિશેષ નહોતો. એના બે કારણ હતાં. એક તો મારી આ નાની સોસાયટી કે જેનું નામ આસપાસની સોસાયટીવાળાએ 'લુખ્ખી સોસાયટી' પાડેલ તેમાં વોચમેન જ નહોતો. અને સભ્યો બધા કુંભકર્ણની જેમ ઉઠવામાં સૂર્યવંશી હતા. પરિણામે વહેલી સવારે સોસાયટીનો દરવાજો ખોલવાનું મારા ભાગે આવતું. બાદમાં બધાની દિવસભરની પાણીની પીડા દૂર થઈ શકે એ માટે પાણીની મોટર ચલાવવાનું પુણ્ય કાર્ય પણ મારે જ કરવું પડતું. એક સમયે બેંકમાં મેનેજર પણ હાલ ચા માટે ગલીના નાકેથી દૂધની થેલી લાવવાની જવાબદારી પણ પત્નીએ મારે માથે નાખેલી.આમાં જો મોડો પડું તો નાકેથી ફેરિયો ઉઠી જાય તો દિવસ બધો ચા વગર રહેવું પડે. પત્નીને દલીલ કરેલ કે સોસાયટીમાં ઘણાને ઘેર ફેરિયો આવે છે તો એની પાસેથી દૂધ બંધાવી લઈએ તો કેમ ? તો મને કે એ પચાસ પૈસા વધારે લે. આમાં વધુ જીભાજોડી કામ આવે તેમ નહોતી કારણકે એનું પિયર અમદાવાદ હતું. ઉલ્ટુ મને ટોણો મારતા એકવાર સંભળાવી દીધું."તમે તો ખરા છો,રીટાયર થયા પછી એ દૂધની થેલી લાવવાનું કામ પણ તમને ભારે પડે છે." આવું સાંભળ્યા પછી મારી તો બોલતી જ બંધ થઈ ગઈ..અને આમ પણ મારી બોલતી જીભ આખો દિવસ બંધ જ રહેતી. કારણ કે દીકરો વહુ અને દીકરી જમાઇ જોબને કારણે ભારત

બહાર હતા પરિણામે ઘરકામમાં મારો ફાળો લગભગ શૂન્ય હોવાને લીધે પત્ની મારા પર ખફા હતી. મારો આખો દિવસ એના ગણગણાટનું સારેગમ સાંભળવામાં જ પૂરો થતો.

ભલું થજો એ અબોલ પત્થરનું, જેણે પગે ફેક્ચર કરીને મને જીવનમાં બાદશાહી કોને કહેવાય એનો પરિચય કરાવ્યો. આમ છતાં પેલી કહેવત છે ને કે "એક સરખા દિવસ સુખના કોઈના જાતા નથી." એમ જોત જોતામાં ત્રણ મહિના ક્યાં પૂરા થઈ ગયા એની ખબર જ ન પડી.

વોકર લઈને ઘરમાં ચાલતો થયો. પછી ધીમે ધીમે બહાર રોડ પર લાકડી લઈને નીકળવાનું શરૂ કર્યું. આમ છતાં લાકડી તો મેં ચાલુ જ રાખી. આથી પત્નીએ કહયું," હવે સારી રીતે ચલાય છે તો લાકડી શા માટે નથી મૂકતા?" મેં કહયું, "લાકડી તો મને હવે ખૂબ લાડકી લાગે છે. હું રોડ પર હોઉં તો મને રીક્ષા આવે તે પહેલા કોઈને કોઈ લીફટ આપે છે. આમાં ઘણી વાર તો રૂપાળી અને પરફ્યુમની સુગંધ વેરતી યુવતીઓ પણ નજીક આવીને "અંકલ બેસી જાવ" કહે છે ત્યારે તો જાણે મનને પાંખો ફુટી હોય એમ હું ઉડવા લાગુ છું. એ તો ઠીક પણ રીક્ષાવાળા પણ મારી લાકડી સામું જોઈને ભાડું ઓછું કહે છે. જ્યારે કોઈ સરકારી કચેરી કે લાઈટ બીલ કે ગેસ બીલની લાઈનમાં હું અડધો પગ વાળીને ઉભો હોઉં તો મને ઘણા વિકલાંગ સમજી કામ પતાવી આપે છે એ શું ઓછા આનંદની વાત છે?

મિત્રો, હવે તમે જ કહો કે પગે ફેક્ચર ન થયું હોત તો જીવનમાં આ બધા સુખ હું કોઈ દિવસ પામી શક્યો હોત ખરો ?

<u>દિવાળી –પાના નં.૮નું ચાલુ..</u>ત્રીજો દિવસ તે ભાઇબીજ.મમ્મીના ભાઇ ભાભીઓ ને છોકરાંઓ જે ગામમાં હોય તે જમવા આવે. પૂરણપોળી કે સેવનો દૂધપાક બને. સાથે હોય પૂરી–ભજિયાં,સુકીભાજી, દાળ– કઢી અથાણા મરચાં ને સંભારા છેલ્લે છાશ.હું પાણી પાટલામાં મદદ કરતી.તે સમયે આજના જેવા ખુરશી ટેબલ ન હતાં.જમીન પર આસન પાથરી,થાળી વાટકા માંડીને જમવા બેસતા. મમ્મીએ શીખવ્યા પ્રમાણે થાળીમાં જમણી બાજુ બે વાટકા ડાબી બાજુ ચમચી,થાળીની બહાર ડાબી બાજુએ અથાણિયું, છાશ–પાણી વગેરે મૂકાતું.મમ્મીની મને વ્યવહારૂતા, વ્યવસ્થાપન શીખવવાની એક અનોખી રીત હતી.

ભાઈબીજ ભાઇ બેનના પ્રેમનો તહેવાર એટલા માટે ને બાકી કુટુંબના રિવાજ પ્રમાણે પહેલા પુરૂષો જમવા બેસે.અમને છોકરાંઓને પુરૂષો સાથે જમી લેવાની છૂટ હતી અથવા તો પૂરી–ભજિયાં જેવી નાની વાનગી પીરસવા મળતું.જમવા પહેલાં 'નમ:પાર્વતી પતયે હર હર મહાદેવ' નો જયઘોષ કર્યા પછી ભોજન શરૂ થાય. ઘર જાણે ગુંજતું અને ગાજતું હતું.જમ્યા પછી ભાઇ બેનના પ્રેમના પ્રતીકરૂપે ભેટસોગાદની પરસ્પર આપ – લે થતી...આમ ઉજવાતો અમારો 'આસો આવ્યો દિવાળી લાવ્યો'નો આ તહેવાર.

રામ પરિવારના
જય હાટકેશ
Rajiv 98253 18099
Atul 94270 33801
Mukesh 98793 93738

તણાવ – Stress

— વૈદ્ય (ડો.) રાજલ શુક્લ — મો.૯૪૨૬૫૨૫૪૯૦

એક જ શહેરમાં એક જ સરખી ૧૦થી ૬ની નોકરી કરી શાંતિપૂર્વક જીવન વિતાવી રહેલા હેમંતભાઇને આજે પડખા ઘસવાનો વારો આવ્યો. 'આટલાં ૧૬ વર્ષના લગ્નજીવનમાં હેમલતાને એક પણ અપશબ્દ ના બોલનાર એવો હું આજે આમ આટલો બધો ગુસ્સે કેમ થઇ ગયો?'ઘણા વર્ષોથી એકધારી નોકરી દરમ્યાન ક્યાંય નોકરીના કામથી બહાર જવાનું નહોતું થયું.આજે અચાનક મોટી કચેરી ફોન આવ્યો,સાંજે ૭ વાગ્યે નીકળવાનું છે.ફોન કરી હેમલત્તાને બેગ ગોઠવવાની કહી અને કેટલી બધી વસ્તુઓ મૂકવાની ભૂલી ગઈ...છેલ્લી ઘડીએ દોડાદોડ થઈ ગઈ અને ઘરનું વાતાવરણ ડહોળાય ગયું.

હેમંતભાઇ રાત્રે હૃદયના ધબકારા વધી ગયા હતા,શ્વાસની ગતિ પણ વધારે હતી.અણધારી આવેલ પરિસ્થિતિને પડકારવા જાણે મગજ સતેજ થઈ ગયું હતું.તેમણે તુરંત હેમલત્તાને ફોન જોડયો.'મારી મોટી ભૂલ થઈ ગઈ,મને માફ કરીશ?પણ સાચું કહું હું મારી તણાવની પરિસ્થિતિને ઓળખી ના શક્યો અને તને ન કહેવાના શબ્દો કહી દીધા સોરી યાર.'

હેમલત્તાએ હસીને જવાબ આપ્યો, સૂઇ જાવ હવે,મને ખબર પડી ગઈ હતી તમારા શ્વાસની રિધમ જ તો કહેતી હતી.ગુડનાઈટ..આવજો.

જી હા,રોજબરોજના જીવનમાં પડકારજનક પરિસ્થિતિનો સામનો કરતી વખતે શરીર પ્રતિક્રિયા અપાય તે છે તણાવ. ૧૯૨૦ પહેલાં 'સ્ટ્રેસ' શબ્દ ફિઝિક્સ(પદાર્થવિજ્ઞાન) માટે જ પ્રચલિત હતો.૧૯૨૦થી ૧૯૩૦ના સમયગાળામાં ભયકારક પરિસ્થિતિમાં મગજને પડતું સ્ટ્રેઈન એવો શબ્દ લેવાતો થયો અને આજે તણાવ શબ્દથી દરેક વ્યક્તિ વાકેફ છે.આપણા ઉપરના મગજનો આગળનો ખંડ (frontal lobe) વિવેક બુદ્ધિ,ધૃતિ (કન્ટ્રોલ)અને સ્મૃતિનું સ્થાન છે. સ્વસ્થ અવાસ્થામાં ચિંતા,ક્રોધ,ભય વગેરે વગેરે માનસિક ભાવ પર બુદ્ધિનો કાબુ રહેલો છે.આ બધા ભાવો આપણા શરીરમાં થતી અનૈચ્છિક નાડી મંડળની ઉત્તેજના બહારથી આવતા ખતરાથી બચાવે છે.સતર્કતા બક્ષે છે પરંતુ જ્યારે બુદ્ધિ સ્થાન નિર્બળ થઈ જાય અને માનસિક ભાવોનું સ્થાન પ્રબળ થાય ત્યારે ચિંતા,શોક,ભય વગેરે થોડીક જ વાર માટે રહેવાને બદલે અનુચિત રૂપે નિરંતર રહયા કરે તો તે માનસિક રોગ ને જન્મ આપે છે.

તણાવના બે પ્રકાર પાડી શકાય :

(૧) હકારાત્મક તણાવ (પોઝીટીવ સ્ટ્રેસ) :

—પરીક્ષા આપતી વખતે અનુભવાતો તણાવ તમને વિષય પ્રત્યે સતર્કતા બક્ષે છે,એકાગ્રતા આપે છે, પડકાર સહન કરવાની શક્તિ આપે છે તે હકારાત્મક છે.

—અકસ્માત થતો બચાવવા તમે જે બ્રેક મારો છો તે સતર્કતા વાહન ચલાવતી વખતે અનુભવાતી

તાણને હિસાબે છે..હકારાત્મક તણાવ તમને રક્ષણ કરવા શક્તિ આપે છે–એલર્ટ રાખે છે.

(૨) નકારાત્મક તણાવ (નેગેટીવ સ્ટ્રેસ):

નકારાત્મક તણાવ તમારી જીવનશૈલી,સંબંધો,ઉત્પાદકતા,મુડ,સ્વાસ્થ્ય પર વિપરીત અસરો કરે છે અને માનસિક વ્યાધિઓને જન્મ આપે છે. જે ચિંતાપ્રધાન માનસરોગ(Anxiety Neurosis) વિષાદપ્રધાન માનસરોગ (Depressive Psychoneurosis) ઉન્માદપ્રધાન માનસરોગ (Psychosis) વિદ્રોહી વિચારયુક્ત માનસરોગ (Obsessive Psychosis) જેવા રોગો પેદા કરે છે,જે વ્યકિતનું વ્યક્તિત્વ જ બદલી નાખે છે.તણાવ સમયે થતા શારીરિક ફેરફારો તમારી શકિત અને સ્ટેમીના વધારી દે છે,તુરંત પ્રતિકાર ક્ષમતા વધારે છે.પરિસ્થિતિનો પડકાર કરવો કે ભય નિહાળી બચાવ કરવો તે માટે સજ્જ બનાવે છે. તે સમયે મસ્તિષ્કમાંથી 'સ્ટ્રેસ હોર્મોન'સ્ત્રવે છે 'કોર્ટિસોલ'અને 'એડ્રીનાલીન'નો સ્ત્રાવ થાય છે.તમે વાહન ચલાવતી વખતે કોઇક સાથે અથડાઈ જાવ તો શું થાય છે...વિચારો. એ છે તણાવજનક પરિસ્થિતિમાં દરેક વ્યક્તિ જુદી જુદી રીતે પ્રતિક્રિયા આપે છે,જેમ કે કેટલીક વ્યક્તિઓ ખૂબ ગુસ્સે થઈ જાય છે,ઘણી વ્યક્તિઓ ચૂપ થઈ જાય છે,કેટલાક કોઈ પ્રતિભાવ જ નથી આપતા અને કેટલાક શૂન્યમનસ્ક(ઠંડા–ફ્રીઝ)થઈ જાય છે.

વધારે પડતા તણાવની ચેતવણી આપનાર લક્ષણો:

–યાદશક્તિ ઓછી થવી – એકાગ્રતા ઘટવી –પરિસ્થિતિનો ક્યાસ કાઢવાની અક્ષમતા

–સતત ચિંતા કરવી –તુરંત ગુસ્સે થવું –ખુશ ન હોવું –વારંવાર મૂડ બદલાઇ જવો.

–ઉચાટમાં જ રહેવું..જરાપણ રીલેક્સ થઈ ના શકવું.–એકલતા અનુભવવી અથવા એકલા રહેવા માંડવું

–ખૂબ વધારે જમવું અથવા ખૂબ ઓછું જમવું –વધારે ઊંઘવું અથવા ઓછું ઊંઘવું

–બીજાથી પોતાને અલગ કરી લેવા–જવાબદારીથી દૂર ભાગવું–નખ કરડવા –તમાકુ,સિગરેટ જેવી કુટેવો વધવી – કામેચ્છામાં ઘટાડો થવો –વારંવાર શરદી થઈ જવી –છાતીમાં દુઃખવું,બળતરા થવી –ઝાડા થવા કે કબજીયાત થવી –ઉલટી ઉબકા જેવું થયા કરવું –શરીરમાં ક્યાંક ને ક્યાંક દુઃખાવાની ફરિયાદ રહેવી...આ બધા જ વત્તે ઓછે અંશે એક કે વધારે લક્ષણોનો સમૂહ વધારે તાણ અનુભવતી વ્યક્તિઓમાં જોવા મળે છે.

કેટલીક એવી બાબતો જે વ્યક્તિને તાણ કરવાની શક્તિ મજબૂત કરે છે જેવી કે–
પરિવારના સભ્યો તથા મિત્રોનો સાથ તેમની લાગણી અને સારી વર્તણુક, આશાવાદી વલણ, કોઈપણ પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટેનું વલણ, પોતાની જાત પર વિશ્વાસ,પોતાની લાગણીઓને સમય પર ઓળખી કાઢવાની ક્ષમતા–જાતને ઓળખવી,જાણકારી અને તૈયારી દા.ત. ઓપરેશન કરાવવાનું હોય તો તે વિશેની જાણકારી મેળવી તેના માટે પોતાની જાતને સજ્જ બનાવવી.

તણાવનો સામનો કરવા અને તે રોજીંદું જીવન ખરાબ ન કરી દે તે માટે સજ્જ બનવા આટલું તો કરી જ શકાય..જેમ કે હસીને,સામી વ્યક્તિને સમજાવીને કે તેને ખરાબ ન લાગે તે રીતે 'ના' પાડતાં શીખવું, તણાવમાં રાખતા પરિબળને શોધવું—સાંજના સમાચારે તમને વ્યગ્ર બનાવ્યા તો ટી.વી.બંધ કરી દો કે શું કરવાથી સારો અનુભવ થાય છે? કોને મળવાથી કોની સાથે વાત કરવાથી ખુશી થાય છે તે તપાસો..હળવાશ અનુભવો.

તમને તણાવ આપતા માણસોથી દૂર રહો.જો કોઈ પરિસ્થિતિ કે વ્યકિતથી તમે તણાવ અનુભવતા હોવ તેવું મહેસુસ કરો તો જે વ્યક્ત કરી શકાય તેવું હોય તો જરૂરથી કરો.

કોઈ વ્યક્તિ તમારી એવી રાખો કે તમારી અંદરની લાગણીઓને પૂર્ણ રીતે જાણી શકે,તમને સમજી શકે છતાં તમારી કમજોરીનો લાભ ઉઠાવે નહી.હા,એવી વ્યક્તિ મળવી મુશ્કેલ હોવા છતાં સતત પ્રયાસ કરતા રહો અને હંમેશા મનને ખુશ કરવાનો પ્રયાસ કરતા રહેવાથી તણાવ સામે સજ્જતા કેળવી શકાય.

દિવસ લાંબો નથી થવાનો,આપણા માટે સમય ઉભો નથી રહેવાનો, આપણા ઘેર આવતા બીલમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો નથી થવાનો,અચાનક આપણી આસપાસના લોકોનું વર્તન નથી બદલાવાનું, જવાબદારીઓ નથી ઘટવાની પણ..તમારા વિચારો,તમારી લાગણીઓ, રોજીંદી ક્રિયાઓ અને પડકારને કેવી રીતે પાર પાડવો તે ઉપર તો તમારો 'કન્ટ્રોલ' છેને?

નવા વર્ષમાં તણાવ મુક્ત રહો તેવી શુભકામના સહ..સાલમુબારક

શ્રી કિશોરભાઇ મંકોડીને દશમી પુણ્યતિથિએ સ્નેહસભર શ્રદ્ધાંજલિ

જન્મ તારીખ : ૧૪/૧/૧૯૩૮ મૃત્યુ તારીખ : ૨૯/૧૧/૨૦૧૧

નયના મંકોડી

અમિત મંકોડી નિમિત્ત મંકોડી

અમી મંકોડી હેમાલી મંકોડી

ઈશાન – આર્શિત

રાઘવ મ્યુઝીક
India's Very Famous International Musical Group
Hitashv Nanavati (Lalo) Present
RAGHAV
MUSIC
Cell : +91 98240 68386, +91 98254 49363
Live
Music
Band
Kishan Pathak
Rhythm Arranger
Hitashv Nanavati
(Lalo)
Versatile Singer

શિયાળો એટલે વાનગી અને વ્હાલની ઋતુ..હૂંફ અને ભૂખ બંને કોઇપણ માણસની પાયાની જરૂરિયાત ગણાય.આ બંને સંતોષવા ટીમ 'યુવા સરકાર'આ શિયાળામાં એક અનોખું કાર્ય કરવા ઈચ્છે છે.જેમાં આપનો સહકાર જરૂરી છે. કોઈપણ વાનગી તમે જે પણ ક્વોન્ટિટીમાં ઓર્ડર કરો છો,એટલીજ ક્વોન્ટિટીનો બીજો એક ઓર્ડર 'ટીમ યુવા સરકાર' ભોગવશે અને એ વાનગીઓ પહોંચશે જરૂરિયાતમંદ બાળકોના પેટ સુધી.અને હા,તમામ વાનગીઓ શુદ્ધ ઘીમાં ઘરે જ બનાવવામાં આવશે એટલે પ્રેમથી નોંધાવો આપનો ઓર્ડર.

સંપર્ક કરો : હર્ષ ત્રિવેદી – ૯૪૨૮૭૦૦૮૭૫
૯૯૨૫૧૪૫૧૮૮

(ખાસ નોંધ : ઓર્ડર વ્હોટસએપથી લેવાશે. પેમેન્ટ મીઠાઈ તમને પહોંચે પછી જ આપવાનું રહેશે. – ફ્રી હોમ સમગ્ર ગુજરાતમાં.)

AUROSHIKHA INCENSE
CREATORS OF
WORLD CLASS INCENSE
Manufacturers & Exporters of Quality Incense since 1973.
Auroshikha's Fragrances are in compliance with the guidelines of I.F.R.A. (International Fragrance Association-Geneva,Switzerland)
OVER 100 VARIETIES OF INCENSE
Incense Cones, Incense Gifts Packs, Perfumed Oils (Atter) Natural Essential Oils, Air Freshener Perfume Spray etc.
For Inquires Call : +91 9998522100
Retail & Bulk Distributor :
KD TRADELINK

શ્રી કચ્છ નાગર પરિવાર, રાજકોટ પાઠવે છે સમસ્ત જ્ઞાતિજનોને–

નૂતન વર્ષાભિનંદન

શ્રીમતી શર્મિષ્ઠાબેન વોરા–પ્રમુખશ્રી
શ્રીમતી પલ્લવીબેન અંજારિયા–મંત્રીશ્રી

કારોબારી સભ્યો :

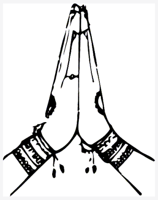

શ્રીમતી એશાબેન અંજારિયા
શ્રીમતી ચાર્વીબેન માંકડ
શ્રીમતી જીજ્ઞાસાબેન વોરા
શ્રીમતી ઉષ્માબેન વોરા
શ્રીમતી કૃપાબેન દેસાઇ
શ્રીમતી ધ્રુવાબેન અંજારિયા
શ્રીમતી સિદ્ધિબેન વોરા

શ્રી નીરજભાઇ અંજારિયા
શ્રી કેતનભાઇ માંકડ
શ્રી અવનીશભાઇ વોરા
શ્રી પ્રેરકભાઇ વોરા
શ્રી ધવલભાઇ દેસાઈ
શ્રી અભયભાઇ અંજારિયા

શ્રી વિભોરભાઇ ધોળકિયા

દ્રષ્ટિ – દુર્ગેશ ઓઝા,પોરબંદર.મો.૯૮૯૮૧૬૪૯૮૮

છેલ્લા ત્રણ ત્રણ વર્ષથી તમે રાકેશને તમારે ત્યાં જ રહેવા જમવાની સગવડ કરી આપી છે એ સારી વાત છે.પણ આ સમયગાળામાં લગભગ દરેક ચીજવસ્તુના ભાવમાં બે–ત્રણ ગણો વધારો થઈ ગયો છે.તમે રહયા ખરા કેદારનાથ..સાવ ભોળા,પાછા મનના સાવ મોળા.એટલે મારૂં કહેવું એમ છે કે તમે ઘરભાડું ભલે એનું એ જ રાખો,પણ જમવાના તમે જે માસિક રૂા.૬૦૦ લ્યો છો તેમાં ૧૦૦–૧૫૦ વધારો ને આમ જુઓ તો આ વધારો જ ન કહેવાય,કારણ કે તમે પહેલેથી જ બીજા બધા કરતાં ઓછા લીધા છે.હું જાણું છું કે રાકેશના બાપની લગભગ બાંધી આવક.સ્થિતિ સામાન્ય ને તમે રહયા લાખોના માલિક.પણ થોડુંક તો વ્યવહારિક બનવું જોઈએ! જો તમે કહી ન શકતા હો તો...જો કે આ તમારો અંગત મામલો છે.મારાથી કંઈ અજુગતું બોલાઇ ગયું હોય તો.

ના જયંતભાઇ,તમારી વાત કદાચ ખોટી હોય તોય એમાં તમારી અમારા પ્રતયે જે સાચી લાગણી દેખાય છે એ જ મોટી વાત છે.ને પહેલો સગો પાડોસી.શું સમજ્યા?

સાંજે પતિ પત્નીએ નિર્ણય લઇ લીધો.કેદારનાથે કહયું 'સરિતા,આ વાત રાકેશને નહીં ગમે ને મને કહેવાનું ફાવશે નહીં.એટલે તું જ સીધે સીધું કહી દેજે.'બીજે દિવસે દલીલબાજીમાં રાકેશનો અવાજ ઊંચો લાગતાં દોડી આવેલા પડોસી જયંતભાઇને રાકેશે કહયું 'સારૂં થયું તમે આવ્યા,આ બન્નેને જરા સમજાવોને?'

સમજવાનું તારે છે એમને નહીં.વડીલોની વાત કડવી લાગે તોય માનવી પડે શું સમજ્યો?

પણ એ મોંઘવારી–વધારાનું બહાનું કાઢે છે.એ નહીં ચાલે.હું એમની વાત કોઇ કાળે...'તને એમ કે આ બન્ને સીધા સાદા ને એકલા છે એમ? મેં ઝાઝી દિવાળી જોઇ છે,શું સમજ્યો?કાં એમની વાત માન,કાં પછી...?

જયંતભાઇ તમે પણ! જુઓ સો વાતની એક વાત.હું જે આપતો'તો એ જ ભાડું આપીશ'કહી એ પછી રાકેશ જે બોલ્યો એ સાંભળી જયંતભાઇ વારાફરતી દંપતી તથા રાકેશ એમ બન્ને સામે જોઇ રહયા.અહોભાવપૂર્વક રાકેશ સો તો શું એક રૂપિયો ઓછો આપવા તૈયાર ન હતો.

પતિ પત્નીએ વધેલી મોંઘવારીને ધ્યાનમાં લઇ સો રૂપિયા ભાડું ઘટાડવાનો નિર્ણય લીધો હતો.

વત્સલ વોરા–ગાંધીનગર

સચિન બુચ–આદિપુર

નિરીક્ષા ભૂષણ ધોળકિયા–રાજકોટ

વિદ્રોહ

–શ્રીમતી પદ્‌મજા પરિમલ વસાવડા,યુએસએ.

padmjaparimalvasavada@gmail.com

" દીનુકાકા, આજે તમારા શેઠાણી કેમ દેખાતાં નથી? સૂતાં પણ નથી". શેખરભાઈએ શાલિનીબેનને ન જોતાં પૂછયું."સાહેબ મને કાંઈ ખ્યાલ નથી. હું પરવારીને રસોડામાં આવ્યો ત્યારથી મેં જોયાં નથી. મેં વિચાર્યુ આજે બેન આરામ કરતાં હશે." શેખરભાઇને પણ આશ્ચર્ય થયું. ચાલીસ વર્ષના લગ્નજીવન દરમ્યાન કદી એવું બન્યું નથી કે શાલિનીબેન તેમને જાણ કર્યા વિના બહાર ગયાં હોય. શેખરભાઈ તેમના ભવ્ય દિવાનખંડમાં વ્યગ્રતા સાથે આંટા મારતા હતા. તેવામાં તેમની નજર સામેની મેજ પર પડેલા કવર ઉપર પડી. તેમણે કવર ઉપર તેમનું નામ પણ વાંચ્યું અને પ્રેષકમાં શાલિનીબેનનું નામ. ખૂબ જ ત્વરાથી તેમણે કવર હાથમાં લઈ ખોલ્યું. કવરની અંદર રહેલો પત્ર વાંચીને જાણે, તેમના પગ નીચેથી જમીન સરકી ગઈ. તેમના હાથ ધ્રુજવા લાગ્યા અને સોફા ઉપર ફસકાઈ પડયા. અચાનક જ અવાજ સાંભળીને દીનુકાકા પણ દોડયા. શેઠને હતપ્રત થયેલા જોઈને દીકરા વહુઓને ઉઠાડવા બૂમો પાડવા લાગ્યા.વિહંગભાઈ–વનિતાભાભી, કેવલભાઈ –કાવ્યાભાભી જલ્દી નીચે આવો. અવાજ સાંભળીને બંન્ને દીકરાઓ તથા વહુઓ દોડી આવ્યા." શુ થયું પપ્પા?' શેખરભાઈએ તેમને હાથમાં કવર આપ્યું. મોટા દીકરા વિહંગે હાથમાં કવર લઈ પત્ર ખોલ્યો. શાલિનીબેનનો લખેલો પત્ર હતો.

શેખર તથા કુટુંબના દરેક સભ્યો,આ પત્ર વાંચી તમને સહુને દુઃખદ આશ્ચર્ય થશે પરંતુ આ પત્ર તમને મળશે ત્યારે હું ઘરમાંથી વિદાય લઈ ચુકી હોઈશ. આજે ચાલીસ વર્ષ બાદ,મારી બધી જ જવાબદારીઓ ખંતથી નિભાવી. તે સંતોષ સાથે વિદાય લઉ છું. લગ્ન કરીને આ ઘરમાં આવી ત્યારથી ગઈકાલ સુધી દરેકનો પડયો બોલ ઝીલ્યો છે. મારા અંતરાત્માથી વિરૂદ્ધ પ્રવાહમાં જ જીવન જીવી છું. લગ્ન કરીને આ ઘરમાં વહુ તરીકે આવી અને જાણે જીવન જ બદલાઈ ગયું. મારી કોઈ સ્વતંત્ર વિચારસરણી જ નહી! ઘરમાં બા કહે પ્રમાણે જ રસોઈ બનાવવાની, તેમની રજા હોય તો જ બહાર જઈ શકાય. અરે, આપણે બંન્ને પણ કયાંય એકલા ફરવા ન જઈ શકતાં. મારે કેવાં કપડા પહેરવાં એ પણ તમે બંન્ને નકકી કરો. મારા પિયરમાં પણ પ્રસંગ સિવાય જવાનું નહી. શેખર, તમે તો તમારા બિઝનેસને આગળ વધારવામાં એટલા વ્યસ્ત હતા કે તમને મારી સાથે ગાળવા માટે ભાગ્યે જ સમય મળતો. ધીરે ધીરે હું પણ કુટુંબના ઢાંચામાં ઢળી ગઈ અને મારું અસ્તિત્વ ભૂલવા લાગી. વિહંગ,કેવલ અને સૌમ્યાના જન્મ પછી તો હું સતત તેમના ઉછેરમાં જ ગૂંથાયેલી રહી. તમે તો તમારી બિઝનેસ ટુરને કારણે દેશ વિદેશ ફરતા રહયા અને દરેક પ્રકારની રંગત અને સંગત બન્ને માણતા રહયા. જેનાથી હું સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતી,પરંતુ મૌન રહી. હું એવું માનતી રહી કે વિહંગ અને કેવલના લગ્ન બાદ મારું પદ પણ ઊંચું રહેશે. પરંતુ જે કુટુંબમાં પહેલેથી જ મારું કોઈ માનભર્યુ સ્થાન ન હતું ત્યાં પછી પણ કેમ થઈ શકે? વનિતા અને કાવ્યા આ ઘરમાં આવ્યા અને ઘરનો વહીવટ તેમણે સંભાળી લીધો. ઘરમાં કોઈ પણ નિર્ણય લેવાનો હોય, તેમાં મારો અભિપ્રાય તો અંતિમ અને ગૌણ જ હોય. ત્યારે બહુ લાગી આવે. મારી પાસે એવી કોઈ મોટી ડિગ્રી નથી પરંતુ જીવનના અનુભવોની ડિગ્રી તો ઊંચી છે ને? વનિતા અને કાવ્યા અવારનવાર તેમની કિટ્ટી પાર્ટીઓમાં, પિકનીકમાં કે પછી

પિયરપક્ષમાં વ્યસ્ત હોય. મારે ઘરની જવાબદારી સંભાળવાની. બાળકો તથા અન્ય સર્વેનું ધ્યાન રાખી સમય સાચવવાનો. તેમાં પણ જો કોઈ ચુક થઈ જાય તો મારી ઉપર તો બધા જ ગુસ્સો કરી શકે. હું હમેંશા ઉપેક્ષિતતાના ભાવથી ઘૂંટાતી રહી. તે દરમ્યાન મને એક કેડી મળી.

દરરોજ સાંજે હું શ્રેયા અને શ્લોકને પાસેના પાર્કમાં રમવા લઈ જતી.જેની સાથે દાદા દાદી પાર્ક છે. એક દિવસ હું એક બાંકડે બેઠી હતી ત્યાં એક સદગૃહસ્થ પણ તે બાંકડે આવીને બેઠા. સાહજિકપણે જ એકબીજાએ રહેઠાણ,નામ,જ્ઞાતિ, કુટુંબીજનો વિશે પૂછપરછ કરી. તેમનું નામ સુકેતુ.સુકેતુના જીવનમાં સાથી તરીકે કહો તો એકલતા! તેમના પત્નીનું પાંચ વર્ષ પહેલા અવસાન થયું. તેમનો એક માત્ર પુત્ર અમેરિકા સ્થાયી થયેલ છે. બે વાર તેણે પિતાને બોલાવ્યા પરંતુ ઘણા કડવા અનુભવોથી અકળાઈને, હવે તેમણે જીવનનો શેષ ભાગ અહીં જ રહી વિતાવવાનું નકકી કર્યું. બંન્ને ટાઈમ જમવા માટે ટિફિન બંધાવ્યું છે. દરરોજ સાંજે બગીચામાં આવીને બાળકોને રમતા જોઈ, સમવયસ્કો સાથે વાતો કરી, જીવનનો શૂન્યાવકાશ ભરવાની કોશિષ કરે છે. ધીરેધીરે સુકેતુ સાથે મારે મિત્રતા થઈ ગઈ.મને પણ એવું લાગવા લાગ્યું કે કોઈ તો મળ્યું કે જેને મારી વાતો સાંભળવી પણ ગમે છે. અને મને જાણે એમને રોજ મળવાનું વ્યસન થઈ ગયું.

હંઅઅઅ, હવે મને સમજાયું. શ્લોક એક દિવસ મને કહેતો હતો કે મમ્મી, અમે ગાર્ડનમાં જઈએ છીએ ત્યારે બધા ફ્રેન્ડસ રમતા હોઈએ ત્યારે દાદીમા તો એક દાદાજી સાથે બેસીને વાતો જ કરતાં હોય." પણ મે તેની વાતને ધ્યાનમાં ન લીધી." વનિતાએ વચ્ચેથી મમરો મૂકયો." અને હા, મને પણ હવે ખ્યાલ આવે છે કે ઘણી વખત કેટલું કામ પડયું હોય તો પણ એમનો ટાઈમ થાય એટલે બા કહે," હું થોડીવાર ગાર્ડન જઈને ફ્રેશ થઈ આવું. પછી કામ કરીશ. કોઈવાર મિષ્ટાન કે સારું ખાવાનું બનાવ્યું હોય તો પણ ઘેરથી લઈ જતાં." કાવ્યાનું મોઢું પણ ખૂલ્યું". હવે આગળ વાંચો, તમારા મમ્મીએ વધુ શું ગૂલ ખિલાવ્યા છે તે" વહુઓનો વાણીવિલાસ વધ્યો.

વિહંગે આગળનો પત્ર વાંચવાનુ શરૂ કર્યું. "એક દિવસ મેં વિચાર્યુ જે ઘરમાં મારી કોઈ ગણના નથી, માત્ર એક કામવાળીની જેમ હું છું, તેના કરતાં જ્યાં મારી લાગણીની કદર થાય,કોઈના અંધકારમય જીવનમાં ઉજાસ પાથરી શકું તો કેવુ? મેં સુકેતુને આ વાત કહી. તેમણે મને સમજાવી." હસરતે હિ હસરતે હૈં ઔર કયા હૈ?જિંદગી કા નામ યે હિ દુસરા હૈ.યે ન હો ઐસા ભી હોતા નહી,વરના ફિર કોઈ યહાં હંસતા નહી રોતા નહી" તેમણે ઘણી આનાકાની કરી. " તમારુ કુટુંબ વિખાઈ જશે. સમાજમાં પણ તેનો પડઘો ખરાબ પડશે. આપણે પણ સમાજની દ્રષ્ટિએ તિરસ્કૃત રહેવાના."પણ સુકેતુ,આ ઉમરે આપણને કોઈ દૈહિક આકર્ષણ તો નથી. આપણે માત્ર પરસ્પર માનસિક હૂંફ જ ઝંખીએ છીએ." હું મારા નિર્ણય પર અડગ હતી. " એમ આપણે માનીએ છીએ. સમાજ એ માન્ય નથી રાખતો." "લોકો તો ચાર દિવસ વાતો કરશે. પછી બધા ભૂલી જશે. અને પશ્ચિમના દેશોમાં તો આવું બને જ છે ને? મારે પણ એક જીવ હોય, હું મૃત્યુ પહેલા મારી જિંદગી જીવી લેવા માગું છું. "ઘણા મનોમંથનને અંતે અમે મૈત્રી કરાર કરવાનું નકકી કર્યું. આજે અમે સહી કરવા જઈ રહયા છીએ."

"અત્યાર સુધી તો સંતાનોએ માં– બાપનું નામ બોળ્યુ હોય તેમ સાંભળ્યું હતું, આજે મમ્મીએ સંતાનોને સમાજમાં કલંકિત કર્યા!" બટકબોલી વનિતાએ ગુસ્સાથી રાતાચોળ થઈ કટાક્ષ કર્યો. મારા પિયરના અને જ્ઞાતિના બધા પાસે કયા મોઢે જઈશ? અરે, અડોશપડોશનાને શું કહેશું? કાવ્યાની કડવાશ પણ બહાર આવી.

" કોઈએ સૌમ્યાને આ વાતની જાણ કરી કે નહી? શૂન્યમનસ્ક બનેલા શેખરભાઈએ મૌન તોડયું.તેમને દીકરી સૌમ્યા યાદ આવી. કેવલે ફોન કરી સૌમ્યાને વિગતવાર માહિતી આપી. "હું થોડીવારમાં ઘરે આવવા માટે નીકળું છું. ઘરમાં જાણે સ્મશાનવત શાંતિ સ્થપાઈ ગઈ. બધા દિગ્મૂઢ. સૌમ્યાના આવતાં જ વિહંગ અને કેવલે અત્યાર સુધી ધરબી રાખેલો ક્રોધ ભભૂકી ઉઠયો. "આ જો વાંચ, આપણી મમ્મીએ તો આપણને સમાજમાં ઉભા રહેવા જેવા નથી રાખ્યા. આપણા બાળકો શું શીખશે? આપણને સંસ્કારિતાના પાઠ શીખવતા હતા, તેમણે શું કર્યુ? " મમ્મી વિશે અઘટિત ટીપ્પણી સાંભળતા જ સૌમ્યા ગુસ્સે થઈ ગઈ. "સ્ટોપ ઓલ ધીસ, ઈનફ ઈઝ ઈનફ. આવું કંઈજ થયું નથી. વાસ્તવમાં એવુ થયું કે આ પત્ર મૂકીને મમ્મી એ બહાર નીકળી સીધી મારા ઘરની ટેકસી પકડી. વાસ્તવમાં આ બધો પ્લાન મારો જ હતો. હું જ્યારે જ્યારે મમ્મીને મળતી, ત્યારે એક પુત્રી તરીકે અને સ્ત્રી સહજ એમની વેદના સમજી શકતી હતી. મને લાગતું, શું મમ્મીએ માત્ર સહનશીલતાની મૂર્તિ બનીને જ રહેવાનુ છે? થોડા દિવસ પહેલા જ મમ્મીએ મને સુકેતુ અંકલ વિશે વાત કરી હતી. મેં તેને નાટ્ય સ્વરૂપ આપીને તેમ કરવા કહયું. મમ્મીએ તો તેમ કરવાની ના જ પાડી. પણ મેં એમને કહયું કે મારે સંબંધોની કસોટી કરવી છે.અને મારા હઠાગ્રહને વશ થઈ મમ્મી તૈયાર થયા. મમ્મી મારી સાથે જ આવી છે. કારમાં બેઠી છે."ઓહ એટલે સૌમ્યા, તું પણ મમ્મીની સાથે છો? "

" હા, મારે પણ જોવું હતુ કે મમ્મી ઉપર કોને કેટલો વિશ્વાસ છે?" તે સાંભળતા જ શેખરભાઈ દરવાજા તરફ દોડયા. કારમાંથી શાલિનીબેનને બહાર લાવ્યા અને ભેટી પડયા.

"મમ્મી તેં આમ કેમ કર્યુ? વિહંગને મમ્મીને વળગીને ગળે ડુમો ભરાઈ ગયો.

આવું નાટક કરવા મેં જ મમ્મીને મનાવ્યાં હતાં." સૌમ્યા ખડખડાટ હસતી હતી. "મારે જોવું હતું કે જે રીતે પુરુષના લગ્નેતર સંબંધને સ્ત્રી અણગમા સાથે પણ સ્વીકારી શકે છે તે રીતે સ્ત્રીના લગ્નેતર સંબંધને સમાજ કે કુટુંબ સ્વીકારે ખરાં? સૌમ્યાની અતિશય જીદને આધીન થઈને મેં આમ કર્યુ. મારે મારા સંતાનોને અને પૌત્ર પૌત્રીઓને સંસ્કાર શીખવવાના થાય અને આ ઉમરે હું આવું વિચારૂં તો મારી સંસ્કૃતિ અને સંસ્કાર લજવાય.મારા ધોળામાં ધૂળ પડે. કોઈપણ સ્ત્રી એકવાર જ્યારે ઘરનો ઊંબરો ઓળંગે પછી સમાજમાં કયાંય તેનું માનભર્યું સ્થાન નથી રહેતું. આપણે ભારતીય સંસ્કૃતિમાં રહીએ છીએ. બાકી સમવયસ્ક પુરુષ સાથે મૈત્રી કેળવી,વિચારોની આપ લે કરવી કે પરસ્પર સહાનુભૂતિ દર્શાવવી એ કોઈ ગુનો નથી. સાથે મારી એ પણ કસોટી થઈ ગઈ કે ઘરમાં બધાને મારી ઉપર કેટલો વિશ્વાસ છે. થોડી ખિન્નતા સાથે શાલિનીબેન પણ મનની વાત બહાર લાવ્યાં.

" શાલિની, તારી વાત તદ્દન સાચી છે.આજે હું મારી જાતને પણ ગુનેગાર માનું છું.આટલા વર્ષોમાં ઘર, કુટુંબ,સંબંધો, વ્યાવહારિક,બાળકોની દરેક જવાબદારી મેં તારી ઉપર જ નાંખી.હું મારા વ્યવસાયમાં અને મારી દુનિયામાં વ્યસ્ત રહયો.તારા ગમા–અણગમાનો કદી વિચારસુધ્ધા ન કર્યો. આજે મને ખ્યાલ આવ્યો કે તું આ ઘરની કરોડરજજૂ સમાન છે. તારા વિના આ ઘર કેવું? મેં તને ખૂબ દુ:ખી કરી. હંમેશા મારી હતાશાનો ગુસ્સો તારી ઉપર જ ઠાલવ્યો. એક દેવી જેવી જીવનસંગિની મળી,પણ હું તેની કદર ન કરી શક્યો, મેં તને ખૂબ અન્યાય કર્યો છે.

" મમ્મી, પપ્પાની વાત સાચી છે. હજી તો તમારી પાસેથી અમારે ઘણું શીખવાનું છે. શ્લોક અને શ્રેયા તો તમારા વિના સૂના પડી જાય." વનિતાને પણ પશ્ચાતાપ થયો." મમ્મી,અમને બધાને માફ કરી દો." કાવ્યા પણ અશ્રુનેત્રે, શાલિનીબેનના પગમાં પડી ગઈ. (અનુ.પાના– ૩૨ ઉપર)

કચ્છમાં તેર હાટકેશ્વર મંદિરો પૈકી હયાત છે દ્વાદશ હાટકલિંગ

– જગદીશચંદ્ર છાયા,ભુજ. મો.૯૪૨૯૩૪૧૪૯૩

નાગરો જ્યાં જ્યાં વસ્યા છે ત્યાં ત્યાં 'દુધમાં સાકર ભળે' તેમ ભળી ગયા છે.બે અઢી સદીથી નાગરો કચ્છમાં આવીને વસ્યા હોવાનું તારણ નીકળે છે અને એ સમયગાળામાં કચ્છમાં નિર્માણ પામેલા હાટકેશ દાદાના મંદિરો એની સાક્ષી પૂરે છે. સાચે જ 'જ્યાં વસે એક નાગર ત્યાં સદાકાળ હાટકેશ'!

કચ્છ : ત્રયોદશ હાટકલિંગ ભુજમાં બે હાટકેશ મંદિરો છે એ ઉપરંત માંડવી,મુંન્દ્રા, અંજાર, ગાંધીધામ,ભચાઉ,લખપત,માનકુવા, નાગલપર (અંજાર),કલ્યાણપર(માનકુવા),મઉ તેમજ નળિયામાં પણ હાટકેશ દાદા બિરાજે છે. માનકુવા અને કલ્યાણપર તો ભુજથી તદ્દ્ન નજીક છે. અર્થાત ૨૦ કિ.મી.વિસ્તારમાં ચાર હાટકેશ મંદિરો!

ભુજમાં એક મંદિર ઉપલીપાળ રોડ ઉપર સ્થિત છે.જેની સરસ સારસંભાળ લેવાય છે.મંદિર ધાર્મિક અને સામાજિક આયોજનોથી સતત ધબકતું રહે છે.જ્યારે બીજું મંદિર નરસંગજી ચોકમાં આવેલું છે.એ મંદિર ૨૪૦થી ૨૫૦ વર્ષ જૂનું ગણાય છે.એક સમયે મંદિરના પૂજારી સાધુ મંગળદાસ ઘરેણા લઈને નાસી ગયા પછી મંદિર કેટલોક સમય અપૂજ રહયું હતું. છેવટે ૧૮૯૮માં લક્ષ્મીદાસ કામદારની સહીથી સાધુ રાઘવદાસને એનો વહીવટ સોંપાયો હતો. ભુજનું આ જૂનું હાટકેશ મંદિર જોતાં જણાયું કે અહીં તો મંદિરનું નામ સુધ્ધાં ક્યાંય લખેલું ન હતું.સંવત ૨૦૭૬ની ધનતેરસે એ મંદિરની ઓળખ આપતી તકતી સાથે પ્રાંગણ બહાર મંદિરની દિશાસૂચક તકતી પણ લગાડવામાં આવી છે.એ મંદિર ભુજના નૂતન સ્વામિનારાયણ મંદિર જેવા સતત ધમધમતા વિસ્તારમાં આવેલું હોવા છતાં ઘણા લોકો એ મંદિર વિશે કશું જાણતા નથી.એ મંદિર બાબતે ચર્ચા કરતાં કેટલાક મિત્રોએ પૂછયું હતું...'શું ભુજમાં હાટકેશ દાદાનું બીજું મંદિર પણ છે? એ વળી ક્યાં આવ્યું.'આ હકીકત એ મંદિર વિશેની અજ્ઞાનતાની પ્રતીતિ કરાવે છે. અલબત હાટકેશ સેવા મંડળ ત્યાં યથાશકિત આયોજનો કરે છે.હવે આ દિશામાં થયેલ સંન્નિષ્ઠ પ્રયાસથી હાલ આ મંદિર સરકાર જાગીર ટ્રસ્ટ હસ્તક છે.જે જ્ઞાતિ હસ્તક લઈ પુનરોધ્ધાર કરાવવા સંકલ્પબધ્ધ છે.નાગર જ્ઞાતિને અગાઉ માંડવીના હાટકેશ મંદિરના પુનરોધ્ધારનો સુખદ અનુભવ થયો છે એ પણ બિનનાગર પરિવાર દ્વારા એટલે એ ઘટના જરા હટકે છે..મૂળ માંડવીના વતની સ્વ.વનરાજભાઇની મનોકામના પૂર્ણ થતાં એમણે માંડવીના નાગર ગૃહસ્થોનો સંપર્ક સાધ્યો.એ વખતે મંદિરના પુનરોદ્ધારનું કામ વિચારાધીન હતું.એસ્ટીમેટ પણ કઢાવી રાખ્યો હતો પણ બજેટનો પ્રશ્ન હતો.વનરાજભાઇએ વેસરથી એસ્ટીમેટ કઢાવી મંદિરના પુનરોદ્ધાર તેમજ નવી મૂર્તિઓ માટે તમામ ખર્ચ ફાળવ્યો અને સમગ્ર સંકુલનું નવસર્જન કરાવી આપ્યું.એ વર્ષે 'અંબાજીનો પાટોત્સવ' ધામધૂમથી ઉજવાયો હતો.પહેલી વખત કચ્છની સમગ્ર નાગરી નાતને આમંત્રિત કરી હતી.

નળિયા ગામમાં હાટકેશ દાદાનું સુંદર મંદિર અને વિશાળ પરિસર છે.આ મંદિરનો જૂના પુસ્તકોમાં ક્યાંય ઉલ્લેખ જોવા મળ્યો નથી પરંતુ સોશીયલ મીડિયા થકી આ મંદિર વિશે જાણકારી મળતાં હું નળિયા

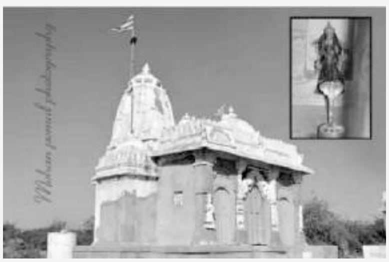

પહોંચ્યો. સિકોતેરમા–આશાપુરાનાં મંદિરના સંકુલમાં બે શિવ મંદિરો છે..૧. હાટકેશ્વર મહાદેવ અને ૨. ભીડભંજન મહાદેવ.બન્ને મંદિરો દક્ષિણાભિમુખ છે.એ વિશેષતા ગણી શકાય.સુંદર મંદિરો અને વિશાળ પરિસર જોઈ આનંદ થયો.સમૂહમાં આવતા યાત્રિકો માટે પૂજારીને અગાઉથી જાણ કરી ભોજન વ્યવસ્થા થઈ શકે છે.માંડવીની જેમ અહીં પણ ભાટિયા સદ્ગૃહસ્થોનો સહયોગ મળ્યો છે.જે વીગત દર્શાવતી તકતી લાગેલી છે.આ તબક્કે એક આનુસાંગિક બાબત લખવી આવશ્યક જણાય છે કે આ જૂના હાટકેશ મંદિરોમાં નિર્માણ અને જીર્ણોધ્ધારની સુવાચ્ય રહી નથી તેથી નવી તકતીઓ બેસાડવી અત્યંત જરૂરી છે,નહીંતર વિસ્મૃતિની ગર્તામાં આ વિગતો વિલિન થઇ જશે.માંડવી હાટકેશ મંદિરના સંકુલમાં એક દેરૂં 'છાયા પરિવાર'તરીકે ઓળખાય છે.જેની વિગતો જાણકારો પ્રગટ કરે એવી વિનંતી.

મઉ ગામે આવેલું હાટકેશ મંદિર નાળીયેરીના વૃક્ષોથી શોભતી લીલીછમ વાડી પાસે આવેલું હોઇ અહીં નાળીયેરના પાણીથી હાટકેશ દાદા પર અભિષેક થાય છે,એ એક સ્વયં વિશેષતા છે.

અંજારમાં હાટકેશ મંદિરને તો છત પણ નસીબ નથી થઇ! વિસ્મૃતિની પરાકાષ્ટાનો ત્યારે અનુભવ થયો જ્યારે જાણવા મળ્યું કે ભચાઉમાં હાટકેશ મંદિર નાની દેરી સ્વરૂપે હતું જે હવે શોધ્યું મળતું નથી! ભચાઉમાં એ દેરી ૧૮૭૯ના કારતક વદ–૪ના રાજગોર કચરાણીએ બંધાવી છે.૨૦૦૧ના વિનાશક ભૂકંપમાં બદલાઇ ગઇ હોય કે ધ્વસ્ત થઈ ગઈ હોય તેવું પણ બને.લોક સહયોગથી પુનઃ સ્થાપિત કરી શકાય પણ કોઇ પણ આસ્થાને નામશેષ થવા દેવાય નહીં.

આમ કચ્છના ઘણા મંદિરો સમારકામ જાળવણી સાથે સુવિધા માગે છે.એના પુનરોધ્ધાર માટે જ્ઞાતિ મંડળોએ ગંભીરતાથી વિચારવું જોઇએ.જરૂર પડયે જ્ઞાતિજનોની જિલ્લાકક્ષાની એક સમિતિ રચી શકાય જે ફાળો એકત્ર કરે અને મંદિરો માટે આવશ્યક ખર્ચ કરે.આવાં જૂના ઉદાહરણરૂપ હાટકેશ મંદિર જેવાં સરકાર કે જાગીર ટ્રસ્ટ હેઠળનાં મંદિરો માટે જ્ઞાતિજનોનું ટ્રસ્ટ બની શકે તો ઉત્તમ.એ ટ્રસ્ટ હસ્તક મંદિરોની જાળવણી અને વિકાસ થઇ શકે.

આવા મંદિરોની માવજત માટે સંકલ્પબદ્ધ થઈએ..
'જીવ એ શ્વાસ : શિવ એ વિશ્વાસ'–શ્રેયસ.

પાના–૨ અને આ પાના ઉપરની તસવીરો ભુજના જના હાટકેશ્વર મંદિર તથા માંડવી,મુન્દ્રા,ગાંધીધામ,અંજાર,કલ્યાણપર,નાગલપર(અંજાર)મઉ માંના કેટલાંક હાટકેશ્વર મંદિરોની છે.જે પણ શ્રી જગદીશચંદ્ર છાયા તરફથી મળી છે.

અંત પહેલાનો આરંભ

– મનીષા હાથી,ભાવનગર.મો.૯૪૨૯૩૭૪૭૭૮

હે તેરી રોશની મૈ જો દમ,
તૂ અમાવસ કો કર દે પૂનમ
નેકી પર ચલે ઔર બદીસે ટલે,
તાકિ હસતે હુવે નિકલે દમ
એ માલિક તેરે બંદે હમ

(આવો મળીએ..વાર્તાના મહાનાયક વનરાજ અને જેલર સાહેબ)

વનરાજ માટે અમાવસની આ કાળી રાત શું સંદેશો લઇને આવી હતી?...આવો જાણીએ...

જેલના લોઢાના સળિયા પર જોરથી લાકડી ઠપકારતો હવાલદાર અને એની સાથે રહેલા એસ.પી. સબ ઇન્સ્પેકટર ને જેલર સાહેબ...આજે બધા એક સાથે જેલના કેદીઓનું નિરીક્ષણ કરવા નીકળ્યા હતા.પરંતુ આજની સાંજનું આ વાતાવરણ કંઇક અલગ સંદેશો આપી રહયું હતું.દરેકના હોઠો પર મૌન છવાયેલું હતું.કેદીઓના ચહેરા અસમંજસની સ્થિતિમાં હતા.આ જેલના ખૂંખાર લાગતા કેદીઓની આંખો રડી રહી હતી.આવતીકાલની સવાર પડતાં જ વનરાજને ફાંસી લાગશે.આપણા જેવા ખૂંખાર દરીંદાઓને જીવનમાં સાચો રસ્તો દેખાડનાર વનરાજ કાલે વિદાય લઈ લેશે.કોઈ જાતના ઘોંઘાટ વગર સર્વત્ર છવાયેલી નીરવ શાંતિ.

પોતાના ધીમા ડગ ભરતા ભરતાં બધા આગળ વધી રહયા હતા.હવાલદારના હાથમાં રહેલો એ દંડો પણ એકદમ શાંત પડી ગયો.જેલની અંદર રહેલા કેદીઓના ચહેરાને તીખી મીઠી નજરે જોતાં જોતાં આગળ વધતા જતા હતા.બસ હવે આગળ નહીં.જેલર સાહેબ અને બાકી સાથે રહેલા બધાના પગ ઢીલા પડવા લાગ્યા હતા.જેલરની આંખોમાં આંસુઓનો સમંદર દેખાય રહયો હતો.

જેલનો એક કેદી વનરાજસિંહ,જેના માટે બસ આજની રાત આખરી રાત હતી.અંધારી રાતના કાળા પડછાયાનો સામનો કરવાની આ આખરી રાત હતી..આવતી કાલે એને ફાંસીને માચડે લટકાડવાનો હતો.કોઈપણ ગુનો કર્યા વગર માણસ મૂંગા મોઢે ફાંસીએ કઈ રીતે લટકી શકે! ગુનેગારોને જેલ ભેગા કરી અમુક વર્ષોની સજા ફટકારવી,કેદીઓની સાથે માથાકૂટ,લોકોની ફરિયાદો સાંભળવી આ બધું જ પોલીસ ચોકીમાં રોજનું હતું.એ લોકો માટે તો રોજનો ક્રમ હતો,પરંતુ કેદીઓની હરોળમાં જ્યારથી વનરાજસિંહનું આગમન થયું ત્યારથી જેલર સાહેબના જીવનમાં હલચલ મચી ગઈ હતી.વનરાજસિંહના ચહેરાને પહેલીવાર જોતાં જ એના મનમાં શંકાઓ ઉઠી હતી! આ વ્યક્તિ ગુનેગાર કઈ રીતે હોઈ શકે! અરે એનો ચહેરો જ એના નિર્દોષ હોવાની ચાડી ખાઇ રહયો હતો.ચહેરા પર અનુપમ તેજ. એ માણસ તો એની

આંખોથી જ આખેઆખો ઓળખાય જતો હતો.એના હોઠ પરનું મૌન હાસ્ય જ ઘણું કહી જતું હતું..કોના માટે પોતાની જાતને કુરબાન કરી રહયો હતો?જીવનમાં ઘણા ઘા વાગ્યા લાગે છે. જેલર કોઇ દિવસ કેદી સાથે દોસ્તી કરે પરંતુ આ કેદી નંબર ૨૪૦ એટલે કે વનરાજસિંહ જેલર રણુભાને હૈયે વસી ગયો હતો.જેલર સાહેબ પોતાના કાર્યમાં સખ્ત હતા.પરંતુ હૃદય એમનું કોમળ હતું.એમનું જીવન પણ એકાંતમાં જ પસાર થયું.લગ્ન પછી થોડા સમયમાં જ ધર્મપત્ની આ દુનિયામાંથી વિદાય લઇ ચૂકયાં હતાં.દેશ અને લોકો પ્રત્યે ફરજ અને નિષ્ઠાપૂર્વક કામગીરી બજાવતાં બજાવતાં જિંદગી પસાર કરવા લાગ્યા.જેલમાં અડીખમ એવા પડછંદ એવી કાયા ધરાવતા મૂછોને તાવ દેતા કેટલાય ખૂંખાર કેદીઓ આ જેલમાં હતા..જેને જોતાં જ શરીરમાં ભયની એક ધ્રુજારી છૂટી જાય.એવા દરેક ખૂંખાર કેદીઓને પોતાના મનના મણકાઓથી સમજાવી સમજાવીને વનરાજે એમને સાચે રસ્તે વાળ્યા હતા,એ લોકોને કઠોર પરિશ્રમ કરતા શીખવાડયું હતું.

રોજ નવા નવા કામ શીખતાં શીખતાં વનરાજ કેદીઓ અને પોલીસકર્મી સ્ટાફની નજરમાં બધાને ગમવા લાગ્યો.કામ કરતા દરેક કેદીઓની નજર રાખતા જેલર સાહેબ કોઇ ને કોઇ બહાને વનરાજસિંહ પાસેથી એણે કરેલા ગુના બાબત વાત કઢાવવાનો પ્રયત્ન કરતા રહેતા.વનરાજસિંહ પણ થોડી ઘણી વાત કરી મૂળ વાતને પલટાવી દેતો.રોજનો આ ક્રમ બની ગયો.ધીરે ધીરે જેલર સાહેબ અને વનરાજસિંહ વચ્ચે વાતચીતનો દૌર જામવા લાગ્યો.વાતચીત કરતા કરતાં બન્ને વચ્ચે લાગણીઓ સેતુ રચાવા લાગ્યો.અંતે વનરાજે એક દિવસ જેલર સાહેબની આગળ પોતાની આપવીતીની શરૂઆત કરી દીધી.

સાહેબ,હું જન્મ્યો ત્યારથી બધાએ મને અપશુકનીયાળ ગણ્યો.મારો જન્મ થતાં જ માનો દેહાંત થયો.મારા બાપુએ બીજાં લગ્ન કર્યાં.ત્યારે મારા મનને એક હાશકારો થયો.હાઇશ..કોઈ તો એવું આવ્યું કે જે મને વ્હાલ કરશે,પ્રેમ કરશે.મને મમતાના પ્રેમમાં નવડાવશે.કેમ કે બાપુ તો મને હડધૂત જ કરતા..પણ સાહેબ,એ નવી મા પણ નિર્દયી નીકળી.નવી માને કોખે મારો બીજો ભાઈ અવતર્યો.ભાઇનો જન્મ થતાં જ હું એને મારા કાળજાના ટુકડાની જેમ વ્હાલ કરતો..મારા ભાઈને મારી આગળ સાચવવા મૂકીને મા અને બાપુ બહાર ફરવા ઉપડી જતા.બહારથી આવતાં જ મા અને બાપુ બન્ને જણા મારા ભાઇને વ્હાલથી નવરાવી દેતા.અને હું તરસી આંખે જોતો રહેતો પણ મનને મનાવતાં બોલતો,મારા નસીબમાં એ કયાં મમતા અને પિતાનો પ્રેમ.ધત્ત બોલીને હસી પડતો.

જીવનના રસ્તે ખાડાઓમાં પડતાં આખડતાં પોતાની જાતને બચાવતો રહયો. ઉપર ગયેલી માંના સંસ્કારોને કયાં લજવું? એટલે મૂંગે મોઢે કડવા ઘૂંટ પીતો રહેતો...ઘરના લોકો માટે હું ગુલામ બની ચુકયો હતો. ધીરે ધીરે જુવાનીએ મારા જીવનમાં ડોકિયું કર્યું...મારી અંદરના માણસને ઓળખનારી એ સંતોકડીએ મારા જીવનમાં પ્રવેશ કર્યો.

સંતોકડી બોલતાં જ વનરાજસિંહનો ચહેરો ખીલી ઉઠયો..પોતાની આંખો ઊંચી કરતાં એ બોલ્યો...મારી સંતોકડીને તમે જોઇ નથી સાહેબ..લોહીના ટસિયા ફૂટે એવું રતુંબડું મોઢું

હતું એનું..અમારી વચ્ચે અતૂટ પ્રેમ હતો.એક દિવસ પણ ના મળીએ તો બે માંથી કોઈને ગોઠતું નહી.ધીરેધીરે અમારા પ્રેમ પ્રકરણની જાણ મારા ઘરનાને થઇ.ખાસ નો મારી માંને ને મારો ભાઇ એ બંને વિરોધી હતા.માંએ ગમે તેમ કરીને રોજે રોજ મારા ભાઇને મારી પાછળ લગાડી દીધો હતો.

મારા મનમાં ફરી એક ડર પેદા થઇ ગયો,ક્યાંક મારો ને સંતોકડીનો પ્રેમ છીનવાય તો નહી જાયને..એ પછી જ્યારે જ્યારે એ મળવા આવતી ત્યારે ત્યારે એના ચહેરાનું નૂર ક્યાંક ને ક્યાંક ઝાંખું પડતું હતું.હું એને પૂછતો,'સંતુડી,તારૂં મોઢું આટલું ઢીલું કેમ?..શું વાત છે?

સંતુ હસીને વાત ટાળી દેતી.અને મનમાં વિચારતી.વનરાજની માં અને ભાઇએ મને ધમકી આપી હતી.ધીરેધીરે કરીને વનરાજને મળવાનું બંધ કરજે નહી તો વનરાજને જીવતો મારી નાખશું.આ બાબત સંતોકે મને કંઇ કહયું જ ન હતું.એ પણ મને મારા ભાઈબંધથી ખબર પડી.

રોજની જેમ જ હું સાંજ પડે સંતોકડીની રાહ જોઇને બેઠો હતો,ત્યાંજ મારો ભાઈબંધ દોડાદોડ આવ્યો ને બોલ્યો...જલ્દી ચાલ વનરાજ,તારી સંતોકને કોઈએ....અને આગળ બોલી ન શક્યો.

સાહેબ,મારી સંતુડી લોહીલુહાણ હાલતમાં એને બાથમાં લઇને ચોધાર આંસુએ રડતો રહયો.

મારો ભાઈબંધ નજીક આવી બોલ્યો,'વનરાજ મને ખબર મળી છે કે તારો ભાઇ અને તારી માંનું આ કાવતરૂં હતું.એણે જ હજુ...વાક્ય પૂરૂં થાય એ પહેલાં તો પોલીસ આવી પહોંચી અને મને લોહીમાં ખરડાયેલો જોઈ હાથકડી પહેરાવી જેલ ભેગો કરી દીધો.

બસ..બસ..વનરાજ મારે તારા મોઢેથી જ સાંભળવું હતું.તારી અંદરની આગને બહાર કાઢતા કાડતાં તેં જ તારી જાતને નિર્દોષ સાબિત કરી દીધી.હું એટલે જ ધીરેધીરે તારાથી તારા ન કરેલા ગુના વિશે પૂછતો રહયો.પણ સત્ય શું છે તે આજે તારા શબ્દોથી ખબર પડી ગઇ છે.

અરે..અરે,ના ના સાહેબ,જિંદગીનું હવે શું..છોડોને હવે.મારા ભાઇને તો જીવતો રહેવા દ્યો. મારા માં બાપુનું ધ્યાન કોણ રાખશે? ત્યાં હવાલદાર આવીને બોલ્યો,'જેલર સાહેબ,હવે આ કેસનો કોઈ રસ્તો નથી એવું સાહેબ કહે છે.આવતીકાલે તો...હવાલદાર વાકય પૂરૂં કરે એ પહેલાં જેલર સાહેબ સડસડાટ નીકળી ગયા.બધા સાહેબોને વિનંતીભર્યા સ્વરે જેલર સાહેબ બોલ્યા,'ગમે તે થાય સાહેબ,વનરાજને ફાંસીએ લટકતાં રોકવો છે.આજની રાતમાં ગમેતેમ કરીને એના ભાઇને પકડો.અહી કેદીઓ આગળ હજુ ૨–૩ હવાલદારને મૂકીને આજે હું પણ તેના ભાઇને પકડવામાં મદદ કરીશ.પણ સાહેબ,ચારે તરફ વાતાવરણ ખૂબ ખરાબ છે.ગાંડોતૂર થયેલો મુશળધાર વરસાદ અને પવન તો જો!

જે હશે તો જોયું જશે.આવતીકાલે કોઈ નિર્દોષને ફાંસીએ લટકતો જોવો એના કરતાં સાચા ગુનેગારને પકડવો જ પડશે.

વનરાજનો ભાઇ જ્યાં રોજ બેસીને દારૂ જુગારનો અડ્ડો જમાવતો હતો એની ભાળ મળી જતાં પોલીસ ટુકડી પહોંચી ગઈ.ચારે તરફ વીજળીના કડાકા ભેર અવાજોને કારણે એક બિહામણું વાતાવરણ સર્જાય રહયું હતું.જેલર સાહેબ પોતે બહાર એક ઝાડની નીચે ઉભા રહયા.તોફાની પવનને કારણે પૂરૂં ઝાડ ધ્વસ્ત થઇને જેલર સાહેબની ઉપર નીચે પડેલા ભારી પથ્થરોને હિસાબે જેલર સાહેબના ખભે અને માથેથી લોહીની ધાર થવા લાગી.આ હાલતમાં પણ સાહેબે આદેશ કર્યો,પહેલાં આને જેલમાં નાખો.

બે ત્રણ જણા મળીને જેલર સાહેબને હોસ્પિટલ ભેગા કર્યા.હોસ્પિટલ પહોંચતાં જ સ્ટ્રેચર પર સુતાં સુતાં તૂટક તૂટક અવાજમાં બોલ્યા,'મને મારા બચવાની આશા ઓછી છે,પોતાના ધ્રુજતા હાથે પોતાનો અંગુઠો દેખાડતાં બોલ્યા,'વનરાજને મારા તરફથી હવેની જિંદગી માટે..

આ બાજુ જેલમાં અફરાતફરી મચી ગઈ.જેલર સાહેબની આ દશા..કોઇને અસલી ગુનેગાર પકડાઇ ગયાનો હરખ ન હતો.પણ જેલર સાહેબની જિંદગી..જીવન અને મૃત્યુ વચ્ચે તોળાય રહી હતી.એની ચિંતા હતી.પોલીસ ચોકીમાં વારંવાર ફોનની ઘંટડીઓ રણકાર કરતી રહી...વનરાજ પૂરેપુરો ભાંગી પડયો હતો. સાચા હૃદયથી મને પ્રેમ કરવા વાળો,આ મહામૂલ્ય માનવીને પણ ઈશ્વર મારાથી છીનવી લેશે?એ તો કેમ બને?અરે મારે માટે તો મારા મોટા ભાઇ જેવા..જેલના લોઢાના સળિયા પાછળથી ઈશ્વરને પ્રાર્થના કરતો સ્વર ગુંજી ઉઠયો..એ માલિક તેરે બંદે હમ,ઐસે હો હમારે કરમ...ધીરેધીરે દરેક કેદીઓનો સ્વર આ પ્રાર્થનામાં જોડાવા લાગ્યો.આજે આ જેલનું વાતાવરણ મંદિર સમાન નજર આવી રહયું હતું.વનરાજની આંખો રડતા રડતા બે હાથ ઊંચા કરી કરીને ઈશ્વરને આજીજી કરી રહી હતી.

જેલર સાહેબના બચવાના કોઇ ચાન્સ હતા જ નહીં,છતાં આસ્થા ને શ્રદ્ધા ફરી એકવાર ઈશ્વરના હોવાનું પ્રમાણ આપી દીધું.સવારનો સૂરજ ઉગતાં જ ખબર મળ્યા કે જેલર સાહેબની તબિયત હવે ઘણી સુધારા ઉપર છે...વનરાજે સાહેબને મળવાની ઈચ્છા વ્યકત કરી,ત્યાં જ સબઇન્સ્પેકટર બોલી ઊઠયા,'અરે હવે તો તારે રજા શેની લેવાની?હવે તો તું આઝાદ છે..અને હા,જેલર સાહેબે આંખો ખોલતાં જ તારૂં નામ લીધું છે.જા..જલ્દી પહોંચી જા.

હોસ્પિટલના બેડ પર જાણે બે ભાઇઓનું મિલન થઈ રહયું હતું.બંને એકબીજાના હાથ પકડી,આંખોમાં સમંદર સાથે ચૂપચાપ મૌન બની આંખોથી વાત કરતા રહયા.જેલર સાહેબ થોડા સ્વસ્થ થતા બોલ્યા,'ભાઇ તારા સાથ વગરની જિંદગી તો હવે મને ગોઠશે નહીં.તને વાંધો ન હોય તો હું પણ એકલો જ છું,આપણે સાથે મળીને આપણી બાકી રહેલી જિંદગીની મોજ માણીએ.'હસતા હસતાં આંખોથી વનરાજે પણ મૂક સંમતિ આપી દીધી.

પૂરી રાતનું વરસાદી તોફાન શાંત પડી ગયું હતું.બંનેના જીવનની ગઈકાલની અમાવસની અંધારી અને તોફાની રાત પૂનમની રાત જેટલું અજવાળું લઈને આવી હતી.

બંધ બારણા પાછળનું રહસ્ય

– ફાલ્ગુની વસાવડા,ભાવનગર.મો.૯૦૧૬૨૩૩૭૧૨

દિપાલી અને દિવ્યાંગ આ વખતે અમેરિકાથી પોતાના વતનમાં દિવાળી કરવા આવ્યા હતાં. દિપાલીએ તો લગભગ પહેલીવાર આ હવેલીમાં પગ મૂક્યો હતો. અને કદાચ બે ચાર જણાને રહેવા આવવા માટે આવડું મોટું ઘર પણ પહેલીવાર જોયું હશે! આમ તો આ હવેલી દિપાલીના દાદા સસરાએ બનાવી હતી,પરંતુ આજથી ૧૦૦ વર્ષ પહેલાં પણ આટલું સરસ ઈન્ટિરિઅર અને આર્કિટેકચર અસ્તિત્વમાં હતું એ જાણીને પણ આશ્ચર્યચકિત હતી.મૂળ ભારતીય સંસ્કૃતિમાં ઉછરેલા દિપાલીને હિન્દુ સંસ્કૃતિ પર ગર્વ હતો.અને તેની પરંપરા અને રિવાજો નિભાવવા ગમતા હતા.દિવાળી અંતર્ગત પણ તેણે ટોડલે દીવા તેમજ બારસાખે તોરણો બંધાવ્યાં હતાં.અને આસોપાલવનું તોરણ પણ બાંધ્યું હતું.આંગણાના કુંડા ક્યારા ને ગેરૂથી સજાવી સફેદ ભાત પડાવી હતી.એકોએક કામ તેણે પોતે રસ લઇને કર્યું હતું.આમ તો આ હવેલીમાં દિપાલીના સાસુ એટલે સ્નેહલતાબેન એકલાં જ રહેતાં હતાં.ક્યારેક ક્યારેક દીકરા પાસે અમેરિકા તો કયારેક દીકરી પાસે ઓસ્ટ્રેલિયા પણ જતાં હતાં.પરંતુ આ વખતે દીકરા દીકરી બંનેને દિવાળી કરવા અહીં તેડાવ્યા હતાં અને સાથો સાથે કહયું હતું કે હવે ઉંમર બહુ થઇ છે એટલે સુંદર સંભારણા સમો ઉત્સવ જીવનમાં બની રહે એ માટે એક સાથે તહેવાર ઉજવવાની મજા જ કાંઇ જુદી હોય છે.શિલ્પા એટલે કે સ્નેહલતાબેનની દીકરી અને પોતાની લાડકી નાની નણંદ આવતીકાલે આવવાની હતી,એટલે દિપાલીએ એકોએક ખંડમાં જઇને પોતાની રીતે તપાસ કરી હતી કારણ કે તે પણ તેના બાળકો અને સાસુ સસરા સાથે અહીં આવવાની હતી જેથી કોઈને કંઇજ તકલીફ ના પડે એ જોવાનું ઘરની વહુનું જ કર્તવ્ય કહેવાય એવું તે માનતી હતી.નિર્ધારીત સમયે એ લોકો પણ આવી ગયા.અને હવેલી આખી હર્ષોલ્લાસથી છલકાવા લાગી અને તહેવારના દિવસો પણ શરૂ થઈ ગયા.

આજે ધનતેરસનો દિવસ હતો અને દિપાલી પરંપરા મુજબ હવેલીને દીવડાઓથી ઝગમગાવી રહી હતી.તે દીવડા ભરેલ થાળ લઈને આંગણામાં આવીને દીવા ગોઠવતી હતી.જ્યાં એમાંથી એક દીવો લઈ સ્નેહલતાબેન અંદર ગયાં.હવેલીને છેડે છેક બીજે માળે સાવ પાછળના ભાગમાં આવેલ એક ઓરડા આગળ એ દીવો તેમણે રાખ્યો.સ્નેહલતાબેને હવેલીના બધા ઓરડા ખોલ્યા હતા પરંતુ આ એક ઓરડામાં તાળું એમનું એમ જ હતું.અને દિપાલીને જણાવ્યું હતું કે આટલા બધા રૂમ તો છે!આ એક બંધ રહે તો વાંધો નહીં,આમ પણ એમાં ઘણો બધો સામાન ભરેલો છે એટલે સરખી સાફસફાઇ થશે નહીં અને દિપાલીને તેની આ વાત માન્યામાં પણ આવી ગઇ હતી તેથી તેણે સામો કોઇ તર્ક કર્યો નહીં પણ આજે આ ઓરડાની બહાર દીપ મૂક્યો એ તેને સમજાતું ન હતું પણ ફરી એ પાછી પોતાના કામમાં પ્રવૃત્ત થઇ

ગઈ,પછી તો આ રોજનો ઘટનાક્રમ હોઈ તેમ સવાર સાંજ એ ઓરડા પાસે સ્નેહલતાબેન જઇને પોતે એક દીવો મૂકી આવતાં હતાં. તહેવારો પૂરા થઇ ગયા હતા.બધાંએ ખૂબ આનંદ કર્યો અને પંખીઓ ધીરે ધીરે ઉડવાની તૈયારીમાં હતાં અને સ્નેહલતાબેનનું હૃદય ભરાઇ આવ્યું કે વળી પાછાં તે એકલાં થઇ જશે.દીકરા વહુએ ઘણુ કહયું કે તમે પણ અમારી સાથે ચાલો પરંતુ તેમણે ના પાડી કે હવે તો ગમે ત્યારે ભગવાનને ઘરેથી તેડું આવે એટલે આ હવેલીમાં જ મારૂં મોત થાય તેવું હું ઈચ્છું છું. દિપાલીએ કહયું પણ ખરૂં કે મા ન આવવું હો તો ન આવશો પણ આવું અશુભ શું કામ બોલો છો!!

શિલ્પા પોતાના પરિવાર સાથે દિવાળીના તહેવાર પતાવી મમ્મીને ભેટી ભાવભરી વિદાય લઇ પોતાના ઘરે જવા ચાલી નીકળી.સ્નેહલતાબેનને આકરૂં ન લાગે એ માટે દિવ્યાંગે પોતાના જવાની ટીકીટ બે દિવસ પછીની કરી હતી.જવાના આગલા દિવસે દિપાલી સ્નેહલતાબેનના ઓરડામાં જાય છે અને વાતમાંથી વાત તો ઘણી નીકળી.હવેલીના સંભારણા પણ વાઘોડિયા પરણીને આવ્યાં ત્યારની વાતો પણ કરી.દિપાલીએ પૂછયું મા ખરાબ ન લાગે તો એક વાત પૂછું.'આ ઓરડાની બહાર દીપ મૂકવાનું કારણ શું છે? મેં દિવ્યાંગને અને શિલ્પાને પણ પૂછયું.'એમણે કહયું કે અમે સમજણા થયાં ત્યારથી આ જ રીતે મા ઓરડાની બહાર દીપ મૂકે છે,પરંતુ શું કામ એ અમે કોઇએ પૂછયું નથી અને મા એ કદી જણાવ્યું નથી.સ્નેહલતાબેન દિપાલીની આંખમાં આંખ નાખી અને જોઇ રહયાં..અને કહયું કે સારૂં થયું કે આ વાત પૂછી કારણ કે હવેલીનું રહસ્ય જે આજ સુધી અકબંધ છે એ મારા જવા સાથે આમ નામ જ જતું રહે એમ ઈચ્છતી હતી,પરંતુ આ પછી આ દીવો આમને આમ આ ઓરડા બહાર મૂકવાની પરંપરા તૂટે નહીં એટલા માટે હું તને આ વાત જણાવું છું.

સ્નેહલતાબેને કહયું કે તારા સસરા એટલે કે શ્રીધર સાથે મારાં લગ્ન થયાં અને હું હવેલીનો હિસ્સો બની આ હવેલીમાં આવી.તારા દાદા સસરા અને મારા સસરા એ આ નગરના દિવાન હતા એટલે આવડી મોટી હવેલી ઉપરાંત કેટલીયે જમીન અને બીજી અન્ય મિલકતો પણ હતી.એ સમયે પણ નાગર ખાનદાનમાં કન્યાઓને ભણાવવામાં આવતી હતી અને હું પણ પ્રમાણમાં સારૂં એવું ભણી હતી એટલે જ મારી પસંદગી શ્રીધરે કરી હતી પરંતુ એને અમારા લગ્ન પછી આગળ ભણવા વિલાયત જવાનું હતું અને મારે પણ ત્યાંથી ડીગ્રી લેવી એવું નકકી થયું.અમારા બન્નેના જવાનો તમામ બંદોબસ્ત થઇ ગયો.ટીકીટ પણ બુક થઇ ગઇ અને જવાના એક અઠવાડિયાં પહેલાંજ શ્રીધરના મા એટલે કે વિદ્યાગૌરીને એકના એક પુત્ર અને પુત્રવધૂ જશે એ વિચારીને હાર્ટએટેક આવ્યો અને પડી જતાં મગજને પણ નુકશાન થયું જેને કારણે પેરેલિસિસનો એટેક આવ્યો. એટલે હાલ તુરત મારે ના જવું એવો નિર્ણય થયો અને તેઓ એકલા જ વિલાયત ભણવા ગયા.મા ની તબિયત થોડી સારી થાય પછી મારે જવું તેવું નક્કી થયું.તે સમય દરમિયાન મને

સારા દિવસની એંધાણી પણ મળી..ને જોતજોતામાં એ સમય વીતી ગયો..ને દિવ્યાંગનો જન્મ થયો.એમને પૂરાં ત્રણ વર્ષ ત્યાં ભણવાનું હોવાથી વચ્ચે એકવાર દીકરાનું મોઢું જોવા આવી ગયા.પરંતુ વિધાતાના ખેલ કાંઇ જુદા જ હતા..ઉંમરની પ્રબળતા અને એકલતા પ્રિય સાથીની ઝંખના.આ બધા કારણો ભેગાં થતાં શ્રીધરને ત્યાં એની સાથે જ અભ્યાસ કરતી એક ગોરી યુવતી સાથે પરિચય થયો અને બન્ને જણા પ્રેમના બંધનમાં બંધાઇ ગયાં એટલે હવે તે વતનમાં આવવાની વાત ઉચ્ચારતા જ ન હતા...જીવનની આ સચ્ચાઈ મારી સામે બહુ વિચિત્ર રીતે આવી.મારા સસરા ને આ વાતની જાણ થતાં એકાએક ઘરનું વાતાવરણ તંગ બની ગયું અને મા એટલે કે વિદ્યાગૌરી આ આઘાત સહન ન કરી શકતાં તેમનો દેહાંત થયો.એકનો એક પુત્ર હોવાથી માના અગ્નિસંસ્કાર કરવા એમને આવવું પડે તેમ હતું અને તે આવ્યા પણ ખરા,પણ એકલા નહીં એ ગોરી યુવતીને લઈને આવ્યા..અને એ જ ધર્મપત્ની છે એવું કહયું.મારા સસરાને આ વાત કતય મંજૂર ન હતી એટલે વિધિ વખતે એ સમાજ સામે આ રીતે જાહેર ન થાય એટલા માટે એ હવેલીના આ ઓરડામાં એને પૂરી દીધી. મને આ બધી વાતની જાણ થતાં મને બહુ દુઃખ થયું. પણ એ યુવતીનો કોઇ દોષ હતો નહીં,એ હું સ્પષ્ટપણે માનતી હતી.એક દિવસ એ ઓરડાની ચાવી લઈને મેં એ ઓરડો ખોલ્યો.એ સ્ત્રીનું નામ સીલ્વેનીયા હતું..એ મને જોતાં જ દોડીને ભેટી પડી અને પોતાની ભાષામાં બોલવા લાગી કે મને ખબર જ નથી કે શ્રીધરનાં લગ્ન થઇ ગયાં છે.મેં એને શાંત કરી પાણી પાયું જમવાનું આપ્યું પણ ઓચિંતાની મારી નજર એના પેટ પર ગઈ.એક સેકન્ડ માટે મારૂં હૃદય બંધ થઈ જવાની અણી પર હતું.મારો પતિ જે મારૂં સકળ અસ્તિત્વ હતું એ આવું પણ કાંઈક કરશે એવો મને સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ ન હતો..અને સીલ્વેનીયા પ્રેગનન્ટ હતી એ એણે પણ કહયું.હવે તો હવેલીની ઈજ્જત દાવ પર લાગી હતી.દાદા સસરાને આટલા વર્ષોથી આ નગરમાં જે શાખ હતી,સમાજમાં આ વાત ખૂલે તો તેની પર બટ્ટો લાગી જાય એમ હતું.એ વખતે મરણની વિધિ આમ દસ દિવસમાં પૂરી નહોતી થતી અને વારેવારે વિલાયતથી આવવું પણ મોંઘુ પડે એટલે એમને ત્રણ માસ રોકાવાનું થયું અને હવે તો એની ડિલીવરીનો સમય નજીક આવી ગયો હતો તેથી હવે તો અહીંથી જવું પણ જોખમભર્યું હતું...અને અંતે એ દિવસ આવી ગયો.એણે એક સુંદર દીકરીને જન્મ આપ્યો અને હવે મારા મનમાં એની માટે કોઈ દ્વેષ હતો નહીં...હું તેને ઘણી વખત મળવા જતી હતી.દીકરીને રમાડવા પણ હું ગઈ અને એણે મારા ખોળામાં એ દીકરી મૂકી દીધી.આને તમે જ ઉછેરજો.હું તમારા લોકોની જિંદગીમાંથી દૂર ચાલી જઇશ અને શ્રીધરને માફ કરવા પણ કહયું.હું કાંઇજ જવાબ આપી શકી નહીં અને ત્યાંથી ચાલી આવી એટલે તેને એમ થયું કે આ એમ નહીં માને!!..અને એણે બહુ ખરાબ પગલું ભરી આત્મહત્યા કરી લીધી...અને એ નાની દીકરી એટલે જ તારી નાની લાડકી નણંદ એટલે શિલ્પા!! જે જાણતી જ નથી કે હકીકતમાં તેની સાચી મા કોણ છે! હવે હું બે સંતાનની માતા થઇ ગઇ હતી અને એક પત્ની એમના પતિને

માફ ન કરે એવું બને? પણ એક મા પોતાના સંતાનના માથેથી પિતાનું છત્ર કેમ છીનવી શકે? અને મેં એને એ રીતે માફ કર્યા... પણ અમારી વચ્ચે હવે પતિ પત્નીનો સંબંધ ન હતો પરંતુ અમે બન્ને આ બે બાળકોના માતા પિતા હતા, એજ અમારી જિંદગીનું સત્ય હતું. એ હકીકત હતી કે શિલ્પાના ઉછેરમાં મેં ક્યારેય કોઈ ખોટ રાખી ન હતી. એ મને દિવ્યાંગ જેટલી જ પ્યારી હતી. એણે આત્મહત્યા કરી ત્યારે દિવાળીના દિવસો શરૂ થયા હતા એટલે બસ, ત્યારથી આ દીવો પ્રગટાવવાનું ચાલુ થયું છે અને આમ પણ આ નાનકડી પરી જેવી દીકરીની ભેટ આપી હતી. આમ જુઓ તો મારૂં સૌભાગ્ય બની રહે તેમજ દિવ્યાંગના માથે પિતાનું છત્ર રહે એટલે એણે આ દુનિયા પણ છોડી દીધી.

એ માસુમ આંખો આજે પણ મને યાદ છે, ને શિલ્પાનો નખશીખ ચહેરો એની મા જેવો છે.. એને જોઈ બધા કહેતા પણ ખરા કે પિતા ખાલી યુરોપ ભણવા ગયા પણ દીકરી તો યુરોપિયન જેવી જ છે. આ વાત મેં ફક્ત આ દીવડો પ્રગટાવવાની પરંપરા જળવાય રહે એ માટે જ કરી છે... એ દિપાલી ખાસ યાદ રાખજે. હું ઈચ્છું છું કે દિવ્યાંગ પણ આ સત્યથી અજાણ રહે. આમ કહી સ્નેહલતાબેન ઉભા થયાં. તેમની આ ઉંમરે પણ ટટ્ટાર ચાલ હતી. દિપાલી એક ઉદાર, પ્રેમાળ અને ખુદ્દાર મહિલાને જોઇ રહી.. ને મનોમન વંદન કરી રહી.

પોતે હિન્દુ સંસ્કૃતિની વાહક હોવાનું એને આજે ગર્વ થયું.

વિદ્રોહ–પાના નં.૨૨નું ચાલુ– "ચાલો જાગ્યા ત્યાંથી સવાર. આજથી મેં એક નિર્ણય લીધો છે. આપણી ઓફિસ હવે તમે બંન્ને ભાઈઓ સંભાળશો. હું સાંજે પાંચ વાગ્યે ઘેર આવી જઈશ. શાલિની, આપણે રોજ સાંજે પાર્કમાં જશું. સાંજ પછીનો સમય તારા માટે રીઝર્વડ્. કોણ જાણે ક્યારે ઈશ્વરના ઘરનું તેડું આવે." શાલિનીબેને શેખરભાઈના મોઢા ઉપર હાથ મૂકી દીધો. "આજે તો લાપસીના આધરણ મૂકવા છે ને ?મમ્મી, આજે તો તારા હાથની રસોઇ જમીને જ હું જઈશ. ચાલ, હું તને મદદ કરાવું.

"સૌમ્યાને તેનું પાસું સફળતાથી પાર પાડયાનો આનંદ હતો. સૌમ્યા મમ્મી સાથે રસોડામાં ગઈ. ધીરેથી કાનમાં કહયું "મમ્મી, તેં તો મારા ધાર્યા કરતાં પણ આબેહૂબ, જબરી એકિટંગકરી! એવું તો નથી ને કે મનની સાચી વાત બહાર આવી?....

"શાલિનીબેન, માત્ર ગણગણ્યા."અપની મરજી સે કહાં અપને સફર કે હમ હૈં.."

ખુશાલી ઘોળકિયા–પુના

મીતા પંડયા–મુંબઇ

નિષ્ઠા ત્રિવેદી–મુંબઈ

વિધિ ઘોડા–જામનગર

With Best Compliments from

Ujjaval K Buch, MCC
Director and Master Certified Coach
(Internal Coaching Federation – USA)

United Minds
Vadodara

Executive Coaching

Designing Customer Experience and Employee Experience Journeys

Culture Augmentation and Renewal

We're serving top corporate clients in India and across the globe

Authentic Conversations

united minds
let's create new possibilities

info@unitedminds.co.in | coach@unitedminds.co.in
+91-9909913669 | +91-9909989669

www.unitedminds.co.in

www.abhishek.info

જ્ઞાતિની રંગોળી કલા

શ્રેયા સૌમ્ય વસાવડા - રાજકોટ.

હાર્દજ્ઞા વત્સલ વોરા - ગાંધીનગર.

કુ. ખુશી રિતેષ નાણાવટી - રાજકોટ.

હિમાની નિમીષ ધોળકિયા - વડોદરા.

હીમા વત્સલ વોરા - ગાંધીનગર.

કિન્નરી યોગેશ બૂચ - જામનગર.

હીમા વત્સલ વોરા - ગાંધીનગર.

શ્રિયા દર્શિતા વસાવડા - સુરત.

કાજલ અંકુર ધોળકિયા - રાજકોટ.

હાર્દજ્ઞા વત્સલ વોરા - ગાંધીનગર.

VF VSGF S,DGJXMPPP

Pay subscription in A/c.of Kalam Kadchhi Barchhi
BANK OF BARODA, Kalawad Rd. Branch Rajkot
A/C. No. 15010200000110 IFC Cd. BARB0KALAWA